

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
 férfi divat és fehérnemű raktárában.
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. — 7440
 párra **frt 1.50**
 Férfi ingek, Jäger-árnk, vadász és sport-cikkék dús választékban kaphatók.
 Kertyúk és Nyakkendők.

Csak 4 1/2 forintért
 szállítom az én világhírű húzó harmonikámat a **BOHEMIÁT** hosszú billentyűkkel és valódi gyöngyházréttel. Két kettős húzóval és 11 hajtású erős fújtatóval, eltorzítatlan érzékszerveivel. Minden hangnak megvan a maga saját billentyűje, emellett fogva a harmonikának nagyszerű az orgonához hasonló hangzása. Nagyság 40 hangú 2 Reg. 15 1/2 x 33 cm. 450 frt
 60 * 3 * 17 x 34 * 550 *
 80 * 4 * 17 1/2 x 34 1/2 * 650 *
 Onoktatási iskola ingyen. Csomagolás és portó 60 kr., képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 7335

EUG. SCHUSTER harmonikakészítő és hangszer-kereskedés **Graslit.** Szétküldés utánvétel.
 Kicsérzés megengedve. — Ismétlődik magas jutalékot kapnak

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és kapható:

EGY RÚT KIS LEÁNY TÖRTÉNETE
 ÉS EGYÉB ELBESZÉLÉSEK
 12—16 éves leányok számára.

Irtta
B. BÜTTNER LINA.
 Második bővített kiadás.

Goró Lajos rajzaival.
 Ára füzve 1 frt 80 kr. Vászonnkötésben 2 frt 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND
 összes művei.
 Közrebeszélője **GYULAI PÁL.**
 VII. kötet.

A RAJONGÓK.
 Regény négy részben.
 Ára füzve 3 frt. Ára füzve 3 frt.

Milenniumi nagy eredméllyel kitüntetve.
DEHMAL KÁROLY
 Zongora-gyáros és kölcsonzó intézet.
 BUDAPEST, 7484
 IV., Károly-körút 20. sz.
 Zongorák, pianinók és rövid zongorák dús választékban, használt zongorák eladása.
 Javítások és hangoldások olcsón eszközöltenek.

KOSTYAL-féle
 pozsonyi katona-olékészítő intézet.
 Pozsony, Dunaközpárt 16.
 Tanverset és intézetintéző: **Tharzó Kostyál Károly**, cs. és k. ny. százados. Folyó évi március hó 1-én kezdődik intézetünkben a 7 hónapig tartó nyári tanfolyam oly ifjak számára, kik a védőtörvény szerint megengedett azon vizsgát óhajtják letenni, melynek alapján, mint **egyévi önkéntesek** szolgálhatnak. Kimutatható igen jó eredmény. Vizsgát tett tanulóink neveit reklám céljából újságokban nem közöljük. Ugyanekkor március hó 1-én kezdődik azon tanfolyam is, melyben fiatal emberek, kik a folyó év őszén valamely cs. és kir. vagy m. s. r. honvédségi hadapródiskolába (katona-nevelőintézetbe) felvételt óhajtanak, a megkívánt **felvételi vizsgára** a legalaposabban lesznek előkészítve. Kívánatra **internatus**. Program és bővebb információ postafordultával. **Az igazgatóság** Dunaközpárt 16.

7385 A ki **Epilepsiában** (eszkör-, görcsök- és más idős állapotokban, szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a **Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.**

Technikum Altenburg SA
 für Maschinenbau, Elektrotechnik u. Chemie. 7510

Billige Briefmarken. Preisliste gratis sendet August Marbes, Bremen. 7529

Vörös kezek
 vörös arc és orr ellen az egyetlen gyógyszer a **Radiol** névű. 7488

Mirtus-fehéritő
 Számtalan elismerőlevél. Artalmatlan. Egy üveg 2 frt. Esti és napi pondra a.

Pulcheradin-poudre.
 Egy dohoz 50 kr. (fehér, róza, vagy crème).

Mirtus - crème
 új találmányú bőrfinomító arc- és kézi crème, eltávolít minden bőrhibát. Nappal is használható. Egy tégely 1 frt.

Pulcheradin-szappan.
 1 darab 40 kr., 3 db 1 frt 10 kr. Egyedül kapható a szétküldő

Apostol gyógyszerárban
 BUDAPEST, VIII., József-körút 64. sz. Baross- és Nap-utca között.

Hirdetések elfogadtnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Fekete selymekelmék
 legazalibab festések, a kellemes viselés- és tartósságról jótalló-levéllel. Magánosok részére közvetlen megrendelési formán igazi gyári árak mellett vámentesen házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták, fehér és színes selyemből is, bérmentve küldetnek.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 királyi szállítók
 selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7375

Czerny-féle Keleti rózsatej fiatalos arczbórt
 oly meglepően üde, tiszta, szerez, mely semmi más szer által el nem érhető: kitűnő hatású májfolt, szepölő, pörpöcsök, bőrtáka, nem szép arczörösség s a bőr minden tisztátalansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arczszínt s egyaránt alkalmas minden testrésze. Ára 1 frt. **Balsamszappan hozzá 30 kr.**

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható 7416
ANTON J. CZERNY, Bécs.
 XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
 Szétküldés utánvétel. Prospekt ingyen és bérmentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban és illatszertárakban.
 Vezérképviselet és magyarországi főraktár **Buda- pesten TORÓK JÓZSEF** gyógyszerárban.

AKI Vesz praktikus, az **gyapjuszöveteket** öltönyök, felöltők, egyenruhák és ruhák, melyek tartósak és idős állapotokban, szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a **Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.**

SCHWARZ MOR
 finom szövetek és gyapjú árúk gyári raktára **Zwittau Morvaország**
Ujdonságok; lam- gázor-, cheviot- és lodenzövetekben, tavaszi és nyári-uriltönyöknek, valamint egyenruha-szövetek eladhatók a legúj- mabb minőségű.
Szétküldés utánvétel mellett. Meg nem felelő árak visszatérítetnek. Minták melyek- ből nem rendelnek, visszakü- ldenek. 7377

A női szépség
 emelésére, tökéletesítésére és fen- tartására legkitűnőbb, teljesen ár- talmatlan, vegyíztiszta és szírmen- tes készítmény a 7502
Margit Crème.
 Rövid idő alatt szüntet szepölő, májfoltot, pattanást, bőrtáka (mit- 'esser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde bájós arczszínt kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hőlgyopor 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszerárta,
 Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
 Főraktár: **Török József gyógyszerárta,** Budapest Károly-utca 12.

Még csak rövid ideig!
 Feszty társaság palotájában
 Városliget
Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem
 óriási körkép. Látható:
 reggel 9 órától esti 4 óráig
 Az esti órákban villanyvilágításnál.
 Belépő díj 50 kr. 7367
 Gyermekek 30 kr, katonajegy ór- mestertől lefelé 30 kr.

La Première Marque du Monde GUERLAIN
 Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins : 15, Rue de la Paix, PARIS

"Eau de Cologne Stéphanienne"
 Délicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.

"Crème de Fraises"
 Cold-Cream Spécial Pour tonifier et adoucir la peau.

"Jardin de mon Curé"
 Extrait pour le Mouchoir Remarquable par sa distinction.

"Savon Sapoceti"
 au Blanc de Baleine. Absolument neutre pour la figure et les mains.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

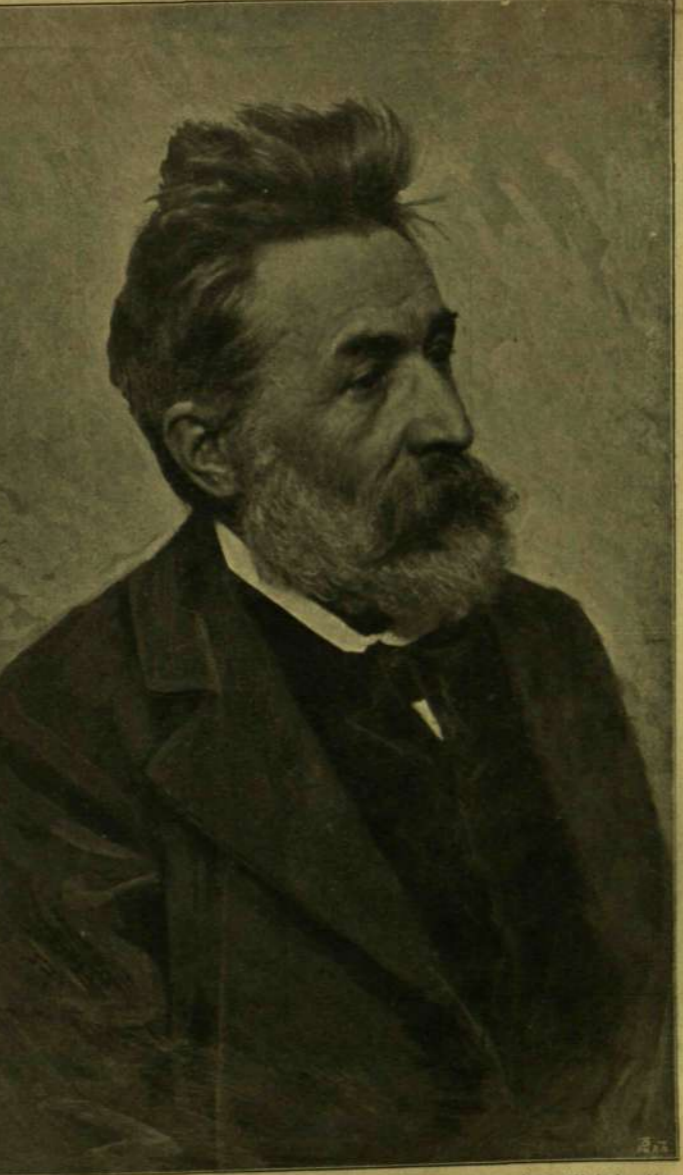
VASÁRNAPI UJSÁG
 9. SZÁM. 1898. BUDAPEST, FEBRUÁR 27. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { félévre — 6 *
 Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 8 frt félévre — 4 *
 Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 5 — Kétféle előfizetésre a postaiag megjelölt áron: { félévre — 2.50

LOTZ KÁROLY.
 MŰVÉSZEINK nagyraecselése és szeretete ünnepe rendez e hó 27-én a magyar festészet egyik kitűnőségének, Lotz Károlynak, a kinek alkotásai leginkább monumentális épületeinket gazdagították a festőművészet ékességével. Szép hódolat ez a művész iránt, oly ünneplés, a melyre csak művészi sikerrel gazdag élet adhat alkalmat.
 Lotz Károly, kinek ünneplésére egybe gyűjti pályatársainak tisztelete a művészet minden barátját, a legszerényebb emberek egyike. Szakadatlanul dolgozik évtizedek óta, de ő róla előre nem beszélnek, nem írják, mibe fogott, csak mikor kész vele, akkor tudjuk meg, hogy egy derék alkotással gazdagodtunk. A folytonos munka szinte elvonja a nyilvánosság elől, pedig egész működése a nyilvánosság s kulturai életünk eseménye.
 Monumentális épületeink leg-többjében és sok úri palotában találkozzunk Lotz képeivel. Rendkívüli termékenységéhez képest nem sok az, a mit vászonra festett, noha ilyenekben is eléggé ragyog fényes talentuma. Kartonzajai, rajzai, illusztrációi (említ- sük csak Petőfi «János vitézét») más művészek elégségesek vol- nának életpályája és tehetsége megörökítésére. Az arczképfestés- ben is kiváló. De különösen mes- ter ő a falfestésben; ebben a leg- magasabb művészeti ágban egyet- len magyar festő sem érte utól. Mint freskófestő és a historia tol- mácsolója határozott művészi egyé- niségével magaslik ki abban a kor- szakban, mely eddig letelt a ma- gyar festészetben. Elévülhetetlen érdem, melyet a magyar műtör- ténelem maradandólag megörökít lapjain. A modern művészeti irá- nyok többféleképen fejlesztették a festészetet, felfogásban, előadás- ban, technikában. Lotzot ezek nem ragadták magukkal. Ő a festészet tradícióit frissességben, költőiségben, nemes komolysá-

gukban megőrizte s nagy tehetségével egye- sitette.
 A magyarfestészetserénykezdőkorábanegyütt küzdött a küzdőkkel. Csak úgy festett tájképeket, kisebb életképeket, s talán ép úgy érezte, mint a többiek a művelődés kibontakozásának for- rongása közt azok sorsát, kikre az alakulás moz- galmaiban nem először esik a méltató figyelem, s nem is tudják, hogy magukra vonják-e azt. A magyar történelem eseményeit lapozgatta és festette. Tehetségét nem is kellett épen a ma- gyar művészet számára tartogatnia, hisz Bécs- ben is, a hol az egykor híres Rahl tanítványa volt,

elégé méltányolták. Tanítójának sok művében kedves munkatársa volt. A hazafiatlanság vádja se érthette volna, mert hiszen ez a ma tö- gyökeres magyar művész idegen föld szülőltje. Ne mondjuk rá azonban, hogy nem magyar, mikor lelke, szive és eszmevilága egészen a miénk. Német földön, Hessen-Homburgban született 1833-ban. Anyja magyar nő volt, ki özvegyesre jutván, haza jött Magyarországra, és Lotz Károly Pesten tanult, fejlődött. Első rajzbeli oktatását is itt nyerte Marastonitól, Weber Henrikől, s aztán ment Bécsbe, hol Rahl akadémiáján képezte magát, több magyar ifjúval, többi közt Than Mórral együtt. Rahl halála után (1865) tért vissza hazánkba, hol még ez időben a festészet csak emelgette szárnyait.

Pauc Géza legújabb felvétele után. LOTZ KÁROLY.

Lotz bejárta az alföldet, tanul- mányokat készített a népeletről s megismerte a magyar nemzeti ka- raktert. Ilyen hatások alatt festett. Majd történelmünk és költőink, kivált Petőfi lelkesítették. S külön-ösen történelmi tárgyú művei ha- mar megszerezték számára az elis- merést, s tehetségét, alkotási erejét le is kötötték egy felsőbb irányba; tehetsége elaprózatlanul megma- radt a nagyobb feladatok számára.
 Középkületeink közül először a Nemzeti Múzeumot és a Vigadó ékesítették freskó-képekkel. Az utóbbinál e feladatot többen tel- jesítették; a Vigadó lépcsőházát és csemege-termet a Münchenben élő Wagner Sándor, Lotz Károly és Than Mór festették be freskók- kal. A múzeum lépcsőházának fal- festményeit már legnagyobb részt Lotzra bízták, ki a magyar történet művelődési mozzanatait, a tudomá- ny, művészet allegóriáit válasz- totta tárgyul. Innentől kezdve Lotz úgy szólván mindig csak a köz- épületek emlékszerű festésével fog- lalkozik, s csak olykor szakít időt, hogy vászonra is fessen, leginkább arczképeket. Két évvel ezelőtt mint arczképfestőt tüntették ki a mű- csarnokban aranyéremmel, a leg- nagyobb jutalommal.

A közönség, mely középületeinket nézi, mindenütt Lotz művészetével találkozik. A ferencvárosi templomban, a budavári Mátyás-templomban a magyar szent királyok és magyarországi szentek az ő ecsetjének művészi erejéről tanuskodnak. A pécsi székesegyháznak szintén festett vallásos tárgyú képet. Az akadémia dísztermének két nagy falán, mindeniken három-három freskó történelmünk egy-egy megragadó mozzanatát hirdeti. Az operaház mennyezetén az Olympus elevenül meg, a zene és vidámság jelképes alakjaival. Az óriás kép elkészülését és sikerét a művész világ fényes ünneppel ülte meg, s a képzőművészeti társulat a művész ércszobrát is elkészítette. Ez a mennyezeti kép Lotz legkitűnőbb műve. Az egyetemi könyvtár olvasó terme, a bőrzeépület terme, a terézvárosi kaszinó (VI—VII. kerületi kör) terme és több magán palota (gróf Károlyi Alajosé, báró Lipthay Béláé, Saxlehner Andrásé, gróf Wenckheim Frigyesé, báró Wodiáneré) az antik világ kecses alakjait Lotz művészetében őrzik, de a mitológiai ábrázolást gyakran fölváltja magyaros alakokkal is. Az operaszínház mennyezetének méltó társa az igazságügyi palota nagy mennyezeti képe, az igazságszolgáltatás jelképi csoportjaival. Nehány év óta a lipótvárosi bazilika mozaik képeinek kartonjain dolgozik. Ezeket Velencében rakják ki mozaik kövekből.

A rajzbeli szépség, az emberi alakok klasszikus tisztasága és ereje, a csoportosítás kifejező és imponáló volta, a színek nyugodt biztossága, és a fölvett tárgyat megillető hangulat — a művész tudását, fantáziáját, költői lelkületét hirdetik.

A VI—VII. kerületi kör palotájának mennyezeti képe a nagy közönség előtt kevésbé ismeretes, mint a többi nyilvános épületké. Ez is Lotz egyik legnagyobb freskója, s a főváros allegóriáját látjuk a megragadó csoportozatban, a mint Budapest ifjú szép alakja előtt a Duna és Tisza közének ipara, kereskedelme áldozati ajándékait mutatja be. A fővárost személyesítő alakot a tudomány, művészet, irodalom nemtői veszik körül. A sarokban levő sikokon mitológiai alakok láthatók.

1882 óta tanára Lotz a róla nevezett festészeti iskolának. Mint művész, a ki saját maga szorgalmából fejlődött mesterré, ellensége volt mindig annak, hogy különböző tehetségeket egy és ugyanazon irányban fejleszzenek, akadémikus irányban. Tizenhét évi tanárkodása alatt szép számú önálló művész nemzedék került ki keze alól.

Lotz Károly ma 65 éves, de még mindig fiatalos hévvel szakadatlanul dolgozik. Mostani ünnepeltetése alkalmával nemcsak a magyar képzőművészek összessége, hanem az egész magyar társadalom rója le iránta méltó tiszteletét.

EGY MŰVÉSNŐHÖZ.

(Egy album mellé.)

A nagy tömeg feszülten ül a sorba,
Lélekzetét is visszafojtva vár,
Majd meg kitér, mint zúgó tengerár,
Hatalmasan — egy szenvedélybe forrva.

S ezer torok, mely zúgva kiabál;
Ezerayi kéz, a padokon dobolva;
A sok virág, előttem egy halomba':
Közel nagyságod hirdetője már!

És mégis, mondd: vajon mindez mit ér?...
A hang nem rezg e némaságba át?
S nem vesztí-e a rózsá illatát?

Nem méltó Hozzád hervadó babér!...
... Lelkemnek dalvirágit összefűzöm
Szív-szállaimmal s a kebledre tűzöm.

Justh Béla.

CERES LEÁNYÁT KERESI. — Lotz Károly falfestménye báró Lipthay Béla palotájában.

NŐI ARCZKÉP.

LOTZ KÁROLY FESTMÉNYEIBŐL: Női arczkép.

A HALÁSZ-KUNYHÓ.

Stolle Ferdinánd költeménye.

«Eredj, fiam, gyűjtsd meg a fáklját,
Könnyez az ég, setét az éj;
Atyád hajója messzi földről
Már nem soká honába tér.»

S megy a fiú a tenger-parthoz,
Lobogtatván szövétnekét.
Zúg a vihar, az eső csapkod,
A láng kioltva, s éj setét.

S remegve jön a fiú vissza:
«Anyám, oh hagyd maradjak itt —
Zúg a vihar, az eső csapkod
S kioltja fákljám lángjait.»

«Hát elfajult már a hajós-vér,
Már minden bátorság kihalt?
Mit bánod, ha igaz hajós vagy,
Ott kinn a tomboló vihart?»

S megy a fiú a tengerparthoz,
Lobogtatván szövétnekét.
Zúg a vihar, az eső csapkod,
A láng kioltva, s éj setét.

S remegve jön a fiú vissza:
«Anyám, oh hagyd maradjak itt —
Egy fehér asszony ül a parton
És felém nyújtja karjait.»

«Hát elfajult már a hajós-vér?
Nem vagy te hajós, gyermekem!
A jó hajós-vért még a sellő
Meg nem bántotta soha sem.»

S megy a fiú a tengerparthoz,
Lobogtatván szövétnekét.
Zúg a vihar, az eső csapkod,
A láng kioltva, s éj setét.

S remegve jön a fiú vissza:
«Eredj a parthoz, jó anyám —
A tenger felől jaj-szó hallszik,
S mintha atyámé volna tán»...

S az anya meggyújtja a fáklját,
Meg a kunyhónak fedelét —
Zúg a vihar, a láng fölcsapkod,
A mennybolt piros fényben ég.

«Mit téssz, anyám, ah jaj, oh végünk,
Rémekkel van a lég tele,
Eső zuhog, fázom a szélben
S nem véd kunyhónknak fedele.»

«Hát elfajult már a hajós-vér?
Nem vagy te hajós, gyermekem!...
Fölgyűjtám kunyhónk', hogy az éjben
Világító fákljánk legyen.»

S e fákljafénynél ím' a csolnak
A biztos parthoz közeleg,
S egymás keblén zokog a három:
Atya, anya és kis gyerek...

Szász Béla.

MENNYEZETI KÉP. — Lotz Károly falfestménye.

kitérni sem nem tudtak, de nem is akartak: az egész sor megállott.

— Meg ne mochezanjon, a kinek kedves az élete!

Itt voltak a betyárok.

— Ugy-e mondtam?! — suttog a tiszteletes fogvaczogva.

Ebben a pillanatban hozzájuk ugrott egy gyönyörű sárgán a vezér, kettős csövű pisztolyt szegezve rájuk.

— Ide a pénzt, urak, hiába minden ellenkezés!

Az öreg úrnak kifordult a falat a szájából és a kedves bicika eltűnt kezéből; csak bámult az előtte álló fegyveres alakra és egy szó sem jött

Könyves Kálmán kora.

Szent István kora.

Nagy Lajos kora.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA FALFESTMÉNYE LOTZ KÁROLYTÓL.

AMOR ÉS PSYCHE. — Lotz Károly festménye.

ajkaira. Majd egy kicsit magához térve, levette kalapját s törülgetni kezdte izzadt homlokát.

— Nini, — szólt most a haramia vezér, — hisz ez az én régi jó gazdám — i Lajos úr. Áldja meg az Isten! Csak menjenek maguk bátran, nem lesz semmi bántódásuk.

Ezzel füttentett. Kettő is oda ugrottak.

— Palkó, ezt a kocsit ezekkel az urakkal elkiséréd Sárándig. Életeddel felelsz, ha valami baj éri őket addig!

Alig bírták a sorból valahogy kivonozolni a kocsit; mert bizony utasaink szeme még most is káprázott a rémülettől. Betyár fedezete mellett érték Sárándig.

Hanem a többi vásárost Zöld Marci és legényei egytől-egyik mindet kifosztották, a nélkül, hogy az egy pár száz ember közül valaki csak megkísérelte volna az ellenállást.

Az öreg reggel felé megérkezett komájával Nagy-Váradra. Kérdősködtek tőlük az ismerősök, hogy mulattak, mit láttak, de mind a kettő mélyesen hallgattak a történetekről.

Csak az öreg bántotta nagyon a bicska. A szekeret fölfordította, az ülést szálanként szétzedette, minden zsebét újra meg újra kikutatta, a zacskókat, tarisznyákat széthasogatta: de a kedves páratlan bicska nem került elő többé, úgy eltette ijedtében.

Nem sokára azután Zöld Marcit több társával együtt felkötötték Fegyverneken.

Mikor az öreg meghallotta, elmordult:

— Úgy kellett a semmire valónak!

Bizonyosan elveszett bicskája jutott eszébe. Pásztori.

GYÖNGYÖSSY ISTVÁN SZÁRMAZÁSA.

Úgy írom a nevét, a hogy maga írta a néhai költő a tőle maradt s most nálam levő okiratok alá.

Aból az alkalmából kívánok róla szólni, hogy Nagy Iván az »Rodalomtörténeti Közlemények« 1897. évi negyedik füzetében bő for-

rásánulmányok alapján az eddigieknél tüzetesebb és hitelesebb életrajzát írván meg Gyöngyössy Istvánnak, még további kutatások föladatátul hagyta fenn annak a kiderítését, hogy a sok közül melyik Gyöngyösi családból származott a XVII. századnak a legnépszerűbb költője.

A birtokomban levő Gyöngyössy-féle iratok mindenben igazolják Nagy Iván új szempontjait és adatait, sőt alkalmasok arra is, hogy a költő származására nézve teljes fölvilágosításokat adjanak s végleg eldönthetővé tegyék azt a kérdést, hogy melyik Gyöngyösi családhoz tartozott.

Ezt a kérdést én már tizenkét éves koromban, a mikor Gyöngyössy munkáinak Toldy-féle kiadása az édes apám könyvtárából kezembe került, s arczképét nézegettem, fölvettem édes apámnak. A kérdés természetesen volt, mivelhogy az én familiám is a Gyöngyössy nevet viseli, mire az én édes apám nagy bizottsággal azt válaszolta: »Persze, hogy a miénk; a mi ősiünk ez a nagy nevű költő-ember. Ha majd megnősz, megleled a leveles-ládában az irásokat, a melyek bizonyítják, hogy igazat beszéltek. Ott megleled kéziratban sok versét is.« Tizenhárom éves koromban édes apám már meghalt. Utóbb családnk egy tagja épen Nagy Ivánnak adott át adatokat a Gyöngyössy-Horváth családra vonatkozó nagy munkája részére, s ott meg is van említve, hogy Gyöngyössy, a költő, a mi családnkból származik, de bizonyítva nincsen. Börös leveles-ládánk édes anyám kezén maradt. Egy tüzest az okiratokat nagy részben, a kézirati verseket teljesen megemésztette, de a mi megmaradt, abból is be tudom bizonyítani, hogy Gyöngyössy István a mi családnkból való volt.

Már itt megjegyzem, hogy nemeslevelünk, a melyet Rudolf király Prágában 1593. április 31-én adott ki, s II. Ferdinánd 1630. május 8. újabb armalisban erősített meg, családnkról úgy emlékezik, mint Horváth alias Gyöngyössyről. De a mi családnk a Horváth névvel soha sem élt, kivéve a nem rég elhalálozott Gyöngyössy-Horváth Imre budapesti ügyvédet. Ezt a körülményt a XVI-ik századbeli okiratokkal tudom bizonyítani, s bizonyíthatom az évszázadig terjedő különféle okiratokkal. Czimerünk fölagaskodó oroszán, a mely egyik lábában

karmai között törökfejet tart, minthogy Horváth alias Gyöngyössy György vitézségéért emeltett nemesi rangra. Kihirdették pedig ezt a nemesi levelet 1695-ben Zemplénben a zempléni vármegyei gyűlésen és Ungvármegyében 1619-ben a nagykaposi megyegyűlésen, a miből az is világos, hogy a család eredetileg Zemplénvármegyében lakott, később birtokot szerezve Ungvármegyében, ott is kihirdette nemeslevelét. Mellesleg említem meg, hogy Paulus Gyöngyössy a Petényi (Petényi Gyöngyössy Pál), az orosz czár hírneves orvosa, a kiről az írók gyűjteményes munkája is megemlékszik, szintén a Gyöngyössy-Horváth familiából származik, a mint a nemességet kihirdető oklevél, a mely később 1732-ben Ungvár városából kelt, egyik széljegyzete bizonyítja. E szerint Gyöngyössy Pál Kassán 1707-ben április 26-dikán született. Erre az újabb publikálásra pedig azért volt szükség, mert 1730 körül már csak egy Gyöngyössy lakott Ungban: Gyöngyössy Péter, Ferencz fia, a ki mag nélkül halt meg Ungvármegyének Jenke nevű falujában. A többi Gyöngyössyek, mint az egykorú nemzetség-levél bizonyítja, más vidékekre származtak el. Így Gyöngyössy Ferencz lakott Sényőben Szabolcs vármegyében; Bercezen, szintén Szabolcs vármegyében lakott Gyöngyössy István és László; ezektől származik a szabolcsi Gyöngyössy-ág.

A zempléni megyei Gátály községben élt ifjabb és öregebb Gyöngyössy István. Az öregebb költőnk fia, a ki az ungmegyei részirtokokra tartott jogot s két darab rétet, a mely anyjáról, Baranyai Ilonáról Baranya községben rá maradt, Gadeckzy János harminczadosnak, később pedig rokonának, Baranyai Mihálynak zálogosított el. Az utóbbi okiratot névaláírásán kívül meg is pecsételte. A pecsét teljesen olyan, mint családunk nemeslevelének czimere. Ez okiratok közül egyikben a költő fia Gátályi Gyöngyössy Istvánnak van írva, a miből az is világos, hogy ez időben az egy családbeliek különböző lakóhelyeikről is írták magokat. Idősb Gyöngyössy Istvánnak Bégányi Borbála volt a felesége. Ennek fia ifjabb Gyöngyössy István, kinek több fia és leánya volt. Ezek közül a legidősebb, Gábor, újra visszakerült Ungmegyébe 1780 után és Baranya faluban lakott, de magát több okiratban Gátályi Gyöngyössy Gábornak írta. Baranyában, a hol elzalogosított birtokait visszaszerezni iparkodott, jött-mentnek tekintették; sokat kellett szenvednie az ottani törzsök nemesektől. Thuránszky János 6 napig nemes létere lánczot tartotta, sőt — szörnyűség ki is mondani, — »még kemenczét is fűtetett vele«.

Épen így üldözték Krasznay Antal és Tordai Gáspár uraimék; pedig hát ő Gyöngyössy István jussán birt földet, fundust Baranyában. E Gábornak unokája az én nagyatyám, Gyöngyössy György ügyvéd s táblabíró, a ki 1855-ben halt meg. Nagyatyám, sőt még atyám, László, is Gátályi Gyöngyössy János magvaszakadtával, a ki 1830 körül halt meg, örökölték egyes részirtokokat Gátályban és a szomszéd községekben. Gyermekekoromban édes apámmal ilyen gátályi örökségkereső úton én is vele jártam.

Gábor öccseinek Dánielnek és Lászlónak maradékai ma is élnek Kohányban és a szomszédos Gálszécsen. Ezek szintén a nagy költő egyenes ivedekai. De ugyanebből a családból valók az erdélyi Gyöngyössyek is, vagy legalább azoknak egy ága, mint a nálam levő, 1754-dik esztendőből való nemzetség-levél is bizonyítja. E szerint idősb Gyöngyössy Jánosnak, a ki 1656-ban végrendeletet tett, s e végrendelet Gyöngyössy Gábor peres iratai között fenn is maradt, fiai voltak: János, Pál, Ferencz, László és István. Pál ifjú korában török rabságba került s nyolczadfél esztendeig oda raboskodott, úgy, hogy apja halottnak tartotta s végrendeletében róla meg sem emlékezett. Pál kiszabadulván a török rabságból, magával feleségét is hozott. Csik-tapolczai Péter György leányát, a ki szintén pogány rabságba esett volt, s férjével együtt szabadult ki onnan. Pál előbb Kassára ment lakni; de három év múlva visszatért Csik-tapolczára, a hol, minthogy Kassáról érkezett, Kassaynak hívták. Ennek Csik-Szent-Léleken lakott unokája, József, hiteles irásokkal bizonyította Szolnok-Doboka assessorai előtt, hogy a Gyöngyössy alias Horváth családból származik. E nemzetség-levélben István hibásan van János harmadik fiának felvéve, mert apja végrendelete őt legifjabb fiúnak mondja. Ez azonban száz

A magyarok megérkezése az új hazába.

Árpád a legyőzött fejedelmek hódolatát fogadja.

LOTZ MÚZEUMI FALFESTMÉNYEIBŐL.

A HÁLA.

Rajz az elmúlt időkből.

Nagyanyám mesélte ezt az elmondandó kis történetet; beteg ágyamon mulattatott vele, mikor még kis gyermek koromban a doktorok örökre elrontották egyik lábamat és sokáig feküdnöm kellett.

Az ő édes apjával történt, a ki a század elején Biharban tisztviselősködött.

A vármegye akkor is a saját házában látta szívesen mindazokat, a kik a társadalom rendje ellen vétettek. Így ismerkedett meg az öreg, Zöld Marczival, ki akkor még a hírnévnek és dícsőségnek csak legalsóbb lépcsőfokán állhatott. Valami birge- vagy malacz-csempészet miatt volt a vármegye vendége.

Az olyan rabok, kik jól viselték magukat, akkor is szabadabban jártak-keltek a vármegye-ház kapuján belől. Ők voltak a tisztaság őrei és előmozdítói. Az irodahelyiségeket söpörték, a leszállt port törülgették; télen fűtöttek s a szomjas diurnistáknak, patvaristáknak vizet hordtak szomjat oltani vagy kezét mosni.

A véletlen úgy hozta magával, hogy az öreg helyiségeit épen Zöld Marci gondozta abban az utolsó esztendőben, melyet még a vármegye-n kellett eltöltenie. A szelid, tréfás öreg úr sokszor elbeszélgetett egyről-másról Marczival és soha sem eresztette őt el üres kézzel. Mindig volt egy-két pipa dohányja a tilalom ellenére; de még bővebben termelt a bagó, a pásztor emberek legkedvesebb csemegéje.

Nem győzött eleget halálködni Marci. Sokszor töprenkedett és felsohajtott:

— Soha se birom meghálálni a tekintetes úrnak irántam való jószágát!

— Hagyd el fiam, csak viseld jól magad, légy beesületes ember: akkor nekem megháláltál mindent, magadnak pedig a legnagyobb hasznod lesz belőle, — biztatta az öreg Marcit nagy jóakarattal.

Egy esztendő hamar leperdül az idő rokkájának kerekén. S egyszer csak felmondta a vármegye Marczinak a szállást, ő pedig e felmondást meg nem föllebbezte, hanem igyekezett a már fél év óta szögön függő czifra szúrét menél hamarabb nyakába kanyarítani; azután beállított az öreghez, illendőképén elbucszúzni tőle, egyre azt hajtogatva:

— Csak meghálálhatnám valamikor tekintetes uramnak irántam való jószágát!

Azután kiment a megyeházból, a városból s vissza nem nézett volna egy világért. Neki vágság a Sárretnék, Hortobágyának s eltűnt a síkság kék levegőjében.

Az öreg sokáig nem hallott felőle semmit, de nem is törődött vele, rá se gondolt. Egyik év ment a másik után nagy egyformán. A vármegye fogyasztották a tintát, füstölték az illatos ártándi muskatály dohányt.

Egyszer aztán furcsa szél kezdett fújni, Kees-

Táncz.

Zené.

Színészet.

LOTZ KÁROLY FALFESTMÉNYEIBŐL.

kemét, Körös felől végig a nagy alföldi síkságon.

Majd itt, majd ott tűnt föl egy tiz, tizenkét emberből álló futóbetyár csapat, sok borsot törve három-négy vármegye eszdbiztoságának az orra alá, leginkább pedig azzal, hogy nem hagyták magukat kézre keríteni... Fakó Dániel, Kurucz Benedek, Tót Farkas — mind a legnagyobb betyár-ellenesek — hiába eszeltek ki utólrhetetlen fufanggal módokat kézrekerítésükre: azok füttet hánytak nekik. Mikor Tiszántúl keresték őket, Tiszáninnen voltak;

mikor Tiszáninnen keresték őket, Tiszántúl voltak.

De nehezen is ment ám az akkori időkben egy ily elszánt csapat megfékezése, hát még kézrekerítése. Az országnak több négyszög-mérföldjére alig jutott egy pandúr, az is családos ember, a ki nem azért viselt hivatalt, hogy életét kockáztassa, hanem azért, hogy legyen családját miből eltartania.

Nyakig erő sárral, járhatatlan utak.

Bizony kényük-kedvük szerint elbánhattak az utasokkal a zsványok.

A szegedi, debreczeni, czelegdi nagy vásárok alkalmával száz megrakott szekér is ment egy hosszú sorban, talán hogy baj esetén így inkább segíthessenek egymáson.

Történt vala pedig, hogy az Urnak valamelyik esztendejében, akkor, mikor Zöld Marci dícsőségének és hatalmának tetőpontján állott: megérkezett az augusztusi debreczeni vásárnak az ideje.

Az öreg úrnak hogy, hogy nem, eszébe jutott a vásár. El is határozta, hogy elmegy a vásárra, mert már a szabolcsi, szatmári rokonokat régen nem látta, szeretne velük ott találkozni, — tudj Isten, mikor lesz rá megint alkalom.

Elindult hát komájával s útközben maguk mellé vették az — i tiszteletest, hogy többen legyenek. A tiszteletes pedig örvendett a jeles társaságnak, melyben megteheti a hosszú utat, a mi úgy is szándékában volt. Fiának kellett valami kondíciócska a jövő iskolai évre; mert bizony az — i eklézsia jövedelméből nem igen tellett a tudományokra.

Ósi szokás szerint négylovas ekhós szekéren indultak neki a sárándi és debreczeni nagy erdei homoktergenek. Volt a kocsin minden, a mi ilyen nagy útra kellett. Egy kis csutora ratafiával, egy pár nagy kulaes finom érmelléki-vel; sódar, sült csirke, sült lúd elegendő, hogy éhen-szomjan ne vesznezenek valahogy. Mert hát azt sem tudja az ember, hogy hol történhetik valami baja? A csárdákban pedig a jóhoz szokott gyomor koroghat ugyan, de be nem veszi, a mivel azok szolgáltnak. Megérkeztek ők azonban minden baj nélkül Debreczenbe. Jöttek mentek, s ki hogy tudta, elvégezé dolgát. Harmadnap visszafelé indultak; még pedig legjobbnak találták a délutáni és éjszakai utazást, mert hát bizony az a síkság kánikulában Debreczen körül az ő feneketlen homokjával vetekedik a Szahara sivatagjával. A kóbor afrikai beudin otthon találhatná magát nyár derekán rajta.

A holdvilág épen telésében volt, az is kedvezett az éjjeli utazásnak. Az éjjeli friss, harmatos levegő, mennyei élvezettel kínálta őket a tikkasztó hőség után.

A vásár javában oszlott s így biztak benne, hogy a száz számra együtt haladt vásárosokat senki sem meri megtámadni. Ott húzódtak a »Nagy-erdőn« hosszú sorban, mint egy óriás kigyó, koci koci után. — Itt ének, ott hársány

A MŰVÉSZETEK. — Falfestmény a magyar Nemzeti Múzeumban.

kaczaj vegyült a csöndes zúgásba... Úgy próbálták az időt agyon csapni, a hogy tudták.

Alkonyodni kezdett.

Még ugyan ontotta tűzfényű sugárát a nap, de már nem volt oly égető, mint előbb s meg-aranyozva a fák leveleit, a szállongó fűszálakat: méltóságosan ballagott mind lejjebb a föld koronájára felé.

Már tartott az utazás egy pár óráig, mikor az öreg úrnak eszébe jutott, hogy jó volna falatozni, hiszen déli tizenkettőkor volt az ebéd. — Társai belé eveztek örömmel s előkerültek az élvezeti cikkek.

Az öreg nagy meglepéssel nyúlt zsebébe s diadalmas mosollyal húzott ki belőle egy vadonat új bicskát, az egyetlen vásárlást, mely-

lyel maga-magát megörvendeztette. Régen vágyott már arra, hogy ilyenmő bicska tulajdonosa lehetett. Később is sokat emlegette, hogy milyen kitünő bicska volt az, a milyen még nem volt és több nem is lesz.

Falatozás közben szóba került Zöld Marcsi. — Sohse hittem volna, — szökt az öreg, — hogy az a szelíd kinészésű, jámbor, csinos fiú így vakmerő betyárnak nője ki magát. Hogy megígérte nekem, mikor tőlem elbúcsúzott, hogy azután becsületes ember lesz haláláig. No, csak kerüljön még egyszer szemem elé: úgy összeszidom, hogy még a ruha is lehull róla, a mért szavát nem tartotta!

— Tekintetes úr! — mond a tiszteltes, kinek a rablók emlegetése kissé megborzogatta

a hátát, — nem jó az ördögöt a falra festeni. — Ugyan mit gondol, tiszteltes uram? Szégyen a pusztá árnyéktól is mindjárt megijedni; én egy cseppet sem félek tőle! De nem ám! Különben nem hiszem, hogy az a Zöld Marcsi volna az, a kit én ismertem. De így is úgy is állunk elébe! — Az öreg úr kezében csak úgy csillogott a kedves bicska, a mint falatozott vele.

Egyet villant még a nap, azután eltűnt egy végtelen nagy pirosas violaszínű tengerben. Olykor-olykor hallatszott a húzó darvak és vad-vánczi udvarházak is neki hagyom, úgy mind-azonáltal, hogy Gyöngyössi Lászlónak, az atyjának, is része legyen az ungvári házból; de minthogy, ha Isten haza hozza Gyöngyössi Lászlót, (németországi egyetemeken volt), pap-ságra menendő léssen, Istók valamikor maga léssen benne, mint idősebbik bátyját kifizethesse, háromszáz forintokat letéven neki és László is tartozik felvenni, minthogy Istók legkisebb, s ugyan törvény szerint is ötletti az atyai ház.

Ezeket az házakat pedig hagyom cum omnibus pertinentiis az három szabad szőlőkkel együtt, szántóföldekkel és az Buza szőlővel együtt. Az alsó-németi Ladányi pusztát is hagyom Istóknak és Lászlónak.

— Az alföldi szőlők oszlojanak három részre: János, László és Istók között, de a jobb rész mindenikben a kisebb legyen.

— Az alföldi szőlőket és az többit fel ne osz-szák, hanem mindaddig, míg Istók, László haza jönnek, János miveltesse.

Az a Gyöngyössi István, a ki 1669 június 8-ikán Ungváron egy nyugtávitányt állított ki, a kit Nagy Iván is megemlít, Gyöngyössi Jánosnak korra nézve harmadik öcsése, tehát költőnek nagybátyja volt, szintén Gyöngyössi Jánosnak és Deák Katának fia, a kik költőnek nagyszülői voltak. 1754-ben a költő fia, Gatályi Gyöngyössi István már nem élt. Az ezen évből kelt nemzet-séglevelé már mint holtat említi.

Azt hiszem ezzel Gyöngyössi származása végekpen el van döntve. Igaz, hogy a mi családunk, s a Zempléni maradt Gyöngyössi, még a költő István fia is reformátusok voltak mindig. Edes apám, az ügyvéd, bár anyja, a ki Krasznay lány volt, s titokban katolikus pap-pal kereszteltette apámat, a mi abban az időben nagy dolog volt, nagyapám mégis reformátusoknak tudja nevelni fiait, s azoknak is maradtak mindvégig. Ez hagyományos dolog volt családunkban. A költő apja is, mint végrendeletéből kilátszik, református hiten volt. Gyöngyössi Istvánról pedig tudjuk, mert vallásos munkája bizonyítja, hogy katolikus volt. Ez azonban csak annyit bizonyít, hogy Gyöngyössi labancz és katolikus főurak közt forgolódván, katolikus lett. Vénységére azokban tüzes kureuz vált belőle, mint Thökölit dicsőítő énekéből látjuk.

Ezzel a kérdés ki van ugyan merítve, azonban, mint közvetett bizonyítékot felhozom még azt is, hogy régi családi írásaim közt megvan Gyöngyössi Istvánnak két sajátkezűleg írt ok-

esztendő multával nem nagy tévedés. Ez a Gyöngyössi István pedig nem más, mint a XVII-ik század nagy költője.

Gyöngyössi János uram, költőnk atya pedig, a ki a XVI. század végén és a XVII. század közepéig élt, ügyvéd-ember volt, még pedig elég keresett ügyvéd lehetett, mert a mint végrendeletéből látszik, szép vagyonnal rendelkezett. Egy ideig Eperjesen lakott, a mint egy szerződés-levele bizonyítja, a mely szerint Bodrog-Kisfaludon több szőlőt vett. Eperjesen, mint nagyobb városban, úgy látszik, csak az ügyvédkedés kedvéért tartózkodott. Bizonyítja ezt az, hogy ungvári és radvánczi házait, atyai házaknak mondja végrendeletében. Minthogy pedig ezt a két házat Istvánnak hagyja; «törvény szerint is — úgy mond — ötletti az atyai ház, mint-hogy Istók a legkisebb»: úgy hiszem ezzel el is van döntve «Istók» születéshele.

Mert ha ő, a ki e végrendelet szerint Ungban több helyütt birtokos volt, magát sem ungvári-nak, sem németinek, hanem csak «radvánczi»-nak írja, más oka nem lehet, mint az, hogy Radvánczon, a kis ungmegyei faluban született a radvánczi udvarházban, a mely neki örökségül jutott.

E végrendeletből látszik, hogy apjának igen kedves fia volt, mert gyöngéden többször Istóknak szólítja, csak egyszer Istvánnak; s azon a czimen, hogy kisebbik fiú, erősen megkülönbözteti. Jánosnak, legidősebb fiának, harmadfél-ezer forintot hagy és az eperjesi kőházat, de ezzel a hozzáadással: «kisebbik fiamat is, Gyöngyössi Istvánt, ki nem rekesztem belőle; azon házból harmadrész övé legyen».

— Istóknak — folytatja tovább — az ő pénz-beli részét magamóval együvé tettem az fekete ládában eperjesi kőházamban. Magam kezemmel czédulákat irtam az zacskókra. Ötöt azok ban senki meg ne háborgassa, mivel ő reá legkevesebbet költöttem. Az ungvári és az radvánczi udvarházakat is neki hagyom, úgy mind-azonáltal, hogy Gyöngyössi Lászlónak, az atyjának, is része legyen az ungvári házból; de minthogy, ha Isten haza hozza Gyöngyössi Lászlót, (németországi egyetemeken volt), pap-ságra menendő léssen, Istók valamikor maga léssen benne, mint idősebbik bátyját kifizethesse, háromszáz forintokat letéven neki és László is tartozik felvenni, minthogy Istók legkisebb, s ugyan törvény szerint is ötletti az atyai ház.

Ezeket az házakat pedig hagyom cum omnibus pertinentiis az három szabad szőlőkkel együtt, szántóföldekkel és az Buza szőlővel együtt. Az alsó-németi Ladányi pusztát is hagyom Istóknak és Lászlónak.

— Az alföldi szőlők oszlojanak három részre: János, László és Istók között, de a jobb rész mindenikben a kisebb legyen.

— Az alföldi szőlőket és az többit fel ne osz-szák, hanem mindaddig, míg Istók, László haza jönnek, János miveltesse.

Az a Gyöngyössi István, a ki 1669 június 8-ikán Ungváron egy nyugtávitányt állított ki, a kit Nagy Iván is megemlít, Gyöngyössi Jánosnak korra nézve harmadik öcsése, tehát költőnek nagybátyja volt, szintén Gyöngyössi Jánosnak és Deák Katának fia, a kik költőnek nagyszülői voltak. 1754-ben a költő fia, Gatályi Gyöngyössi István már nem élt. Az ezen évből kelt nemzet-séglevelé már mint holtat említi.

Azt hiszem ezzel Gyöngyössi származása végekpen el van döntve. Igaz, hogy a mi családunk, s a Zempléni maradt Gyöngyössi, még a költő István fia is reformátusok voltak mindig. Edes apám, az ügyvéd, bár anyja, a ki Krasznay lány volt, s titokban katolikus pap-pal kereszteltette apámat, a mi abban az időben nagy dolog volt, nagyapám mégis reformátusoknak tudja nevelni fiait, s azoknak is maradtak mindvégig. Ez hagyományos dolog volt családunkban. A költő apja is, mint végrendeletéből kilátszik, református hiten volt. Gyöngyössi Istvánról pedig tudjuk, mert vallásos munkája bizonyítja, hogy katolikus volt. Ez azonban csak annyit bizonyít, hogy Gyöngyössi labancz és katolikus főurak közt forgolódván, katolikus lett. Vénységére azokban tüzes kureuz vált belőle, mint Thökölit dicsőítő énekéből látjuk.

Ezzel a kérdés ki van ugyan merítve, azonban, mint közvetett bizonyítékot felhozom még azt is, hogy régi családi írásaim közt megvan Gyöngyössi Istvánnak két sajátkezűleg írt ok-

irata. Egyik egy zálogos-levelé, a mely így kezdődik: «En Baranyai Ilona Nemzetes Gyöngyössi István Uram házastársa említett urammal elő kegyelmével együtt adom tudtára mindeneknek, a kiknek illik és valloem ezen levellem rendiben.» E zálogos-levelében zálogba adják Kis-Dobrony beregmegei községben Abrakosztó Filics jobbágyot, Veszki halastó-részt és a ligeti erdőbéli justt száz «magyari» forintokért Ragyóczy Zsigmond úrnak. Kelt pedig e levelé Ungváron 1656 október 15-ikén. A másik egy adásvevési szerződés, szintén Gyöngyössi István írása. Ezt a szerződést fiának állítja ki egy csertézi szőlőlőről, a melyet Gyöngyössi Éva és Borbála adnak el ifjú Gyöngyössi Istvánnak. Maga az öreg költő előttemezi ily képen: «Coram me Stephano Gyöngyössi Seniore». Ez az írás kelt 1699 június 16-án Ungváron.

Ebből is látszik, hogy az öreg Gyöngyössi sokszor megfordult szülőföldjén. Ezt mint érdekes adalékot fölemlíteni fölöslegesnek nem tartottam.

Gyöngyössi László.

OROSZ ARANY.

Elbeszélés. Irta Huan Mec, fordította L. F.

Vaughan úr szobájába egy névjegyvel belépő irnokához így szólott:

— Nos, Nicholson?

— Egy úr van itt. Azt mondja, hogy hivatalos ügyben jött...

Erre Vaughan úr irnokától átvette a névjegyet.

— Jó, bocsássa be öt percz múlva.

Nem sokára kinyílt az ajtó és Vaughan úr helyéről felkelve, a látogató elébe ment. Az idegen előkelő külseje, finom öltözte megnyugtatólag hatott rá.

— Tessék helyet foglalni, Strogonov úr, — kezdé Vaughan, — ha jól értem, valami különös ügyben kíván velem beszélni.

— Úgy van, különös ügyben, — mondá a látogató idegen kiejtéssel. — Tehát csakugyan Dewrey Vaughan úrhoz van szerencsém?

— Az vagyok.

A látogató karszékéről felkelve, lábujjhegyen az ajtó felé ment s ezt kinyitva óvatosan körülnézett.

— Bocsássa meg óvatosságomat, — mondá az idegen, keztyűit lassan lehúzza, — de küldetsem nagyon kényes. Hiszen megmondhatom, hogy én a kormány ügynöke, azaz az orosz kormány ügynöke vagyok. A látogatójegyem olvasható név tán az enyém, tán nem az enyém; talán Strogonov úr vagyok, talán gróf vagy herczeg...

Dewrey Vaughan úr ezen furcsa kijelentésen nagyon elbámult, a látogató azonban tovább beszélt:

— Mostanában azonban egyszerűen csak a kormány ügynöke vagyok. Tetszik érteni?

Vaughan úr úgy tett, mintha csakugyan megértette volna és fejével bólintva csak annyit mondott, hogy: Oh...

— Ezek az irományok, — folytatá az idegen kabátja zsebéből egy vaskos csomagot kivonva, — ugyanazonosságomat, a mennyiben erre szükség lenne, be fogják bizonyítani, és egyúttal igazolványul szolgálhatnak. Tessék megtekinteni, aztán az ügy érdemére térhetünk át.

Dewrey Vaughan úr megtekintette az elébe adott irományokat, melyekből kitűnt, hogy átadják a czár ő eszászári felsége kormányának ügynöke, ki azzal van megbízva, hogy Londonban Dewrey Vaughan úrral titkos állam-ügyben értekezzen, Vaughan úr pedig arra kéri, hogy a nevezett Strogorov úrnak mindenekben kezére járjon, egyúttal munkadíjának összegét Strogorov úrral tudassa. Az okmányok olvashatlan aláírásokkal és sokféle hivatalos pecsétekkel voltak ellátva.

— Az okmányok könnyebbég okáért angol nyelvre vannak lefordítva, — jegyzé meg Strogorov úr, — mert uraságod nem érti eléggé az orosz nyelvet.

Vaughan úr beismerete, hogy orosz nyelvismereitei nagyon hiányosak.

— És most, ha úgy tetszik, — mondá Strogorov, — térjünk át a tárgyra. Az orosz állam koronabirtokainak Ural-hegyi részeiben néhány aranybánya is van, mely házilag kezeltek.

— Az Ural-hegységben, — ismétlé Vaughan úr, csak hogy valamit beszéljen.

— Igen; nos, Vaughan úr, a dolog veleje az, hogy az ezen bányáknak termelt arany évek óta fogy. Az arany unczáinként vész el, és eddigelé már húszezer unczia hiányzik...

— Húszezer unczia arany!

— Ezt az aranyt vissza kell kapnunk, de ezenkívül, — tevő hozzá egy kis vártatva az ügynök, — minden egyes embert, ki a lopásban részt vett, szintén kézre akarjuk keríteni. Nos, mit mond ezekhez?

— Nagyszerű. De hogy fogják ezt kivinni?

— A kormány önnek ezért készpénzkiadásain kívül ezer font sterlinget fog fizetni.

— Nekem?

— Igen, önnek, Vaughan úr, mert ön az egyedüli ember, ki azt megteheti. A dolog minden fáradság és kockázat nélkül kivihető. Egy kis ünnepi kirándulás, s ön Odesszából Angliába visszatérve, ezer darab aranyat kap.

Vaughan úr, kit a hallottak nagyon megleptek, izgatottan fel s alá járt, mialatt az idegen csendesen mosolyogva, vékony bajuszának hegyeit pödörgette.

— De, tisztelt uram! — mondá végre Vaughan úr, — nem tudom miben lehetnék segítségére, sőt igazán azt hiszem, hogy ön nálam nem jó helyen jár. Megvallom, hogy az ajánlat nagyon kecsesgató, de...

— Szó sincs róla, kedves Vaughan úr, ide hallgasson, — és tárczájából egy vékony papírost kivéve, a következőket olvasta: az ember, kit e zélra leginkább alkalmatosnak hiszünk: Dewrey Vaughan, Londonban. Ügyes, személyes és nagyon becsületes ember. Beszéljen vele az aranyról. Nos, lássa Vaughan úr, önnek híre már Szent-Pétervárig is eljutott...

— Látom, látom, csak azt nem értem, mily módon járhatnék el a kissé bonyolódott ügyben; meg aztán mi történik, ha a tolvajok rá jönnek, hogy elfogatásuknak én vagyok az oka?

— Ugyan mit gondol? Legyen megnyugodva, az orosz kormány bizonyára oltalmába veszi azokat, kik neki szolgálnak.

Vaughan fejét rázta, mintha Oroszország igéreteire nem sokat adna.

— De, tisztelt uram, az egész nem egyéb, mint egy kéjtuzás Európán keresztül, Ostendé, Brüsszel, Bécs és Odessza érintésével. A költségek megtérítésén kívül még ezer font sterling. Miért ne tehetné meg?...

— De üzletem?

— Nos, alig hiszem, hogy ön Londonban hetenként ötszáz font sterlinget keresne. Meg aztán a kormány nem fog fukarkodni, ha szolgálatai valamivel többet érnének. Nos?

— Nos, úgy hiszem...

— Hogy elfogadhatja. Magam is azt hiszem. És most hadd avassam be az ügy részleteibe. Mi úgy vagyunk értesülve, hogy néhány nap múlva a tolvajsözövegetek egyik kiváló tagja, — egy nő, hozzá még nagyon csinos nő, — önt azzal fogja felkeresni, hogy bizonyos mennyiségű aranyport s mintegy 20 ezer unczia, uncziaját két font sterlingen vegyen meg.

— Neveltesse ár.

— Minden esetre, de az efféle üzleteknél, Vaughan úr, mindig valami fogas záradék kerül felszínre. Két fontot most fognak kivánni, de már Odesszában — a hely színén, — valószínűleg sokkal többet.

— Ertem.

— Nos, ön pedig némi habozás után az ajánlatot elfogadja.

— Elfogadjam?

— Okvetlenül. Én pedig önnek akkorára egyebé utasításokat fogok adni. Ön esetleg a hölgyvel és a szövövegetek néhány tagjával Odesszából Londonba utazik, hol valami harmadrendű szállodában kell laknia. A mint látja, nagyon óvatosan járunk el.

Vaughan urat az orosz ügynök előadása teljesen kizozta sodrából.

— Ama szállodában addig marad, míg az arany elszállítására szükséges intézkedések meg nem történtek. Önnek mind azokat szemmel kell tartani, kikkel Odesszában érintkeznek. Ezen egyének leírását nekem elküldeni. Erre aztán az alku végleges megkötésére kitűzi a helyet, napot és órát, mivel feladata véget ér, a mennyiben ön helyett az orosz rendőrség fog megjelenni. Mialatt ön nyugodtan haza utazik, a tolvajok már hurokra kerültek.

A KIRÁLYI PÁR MEGKORONÁZTATÁSA A TRÓNOLÓ MADONNA ÁLTAL. — Falfestmény a budavári Mátyás-templomban.

LOTZ KÁROLY FALFESTMÉNYEIBŐL.

SZENT ISTVÁN. — Lots Károly falfestménye a budapesti ferenczvárosi templomban.

Ezek után Strogonov úr fölkelve, menni készült.

— Az egész eljárás, — mondá az orosz, keztyűt felhúva — nem sokból áll és nagyon, de nagyon jól van megfizetve, tisztelt Vaughan úr...
— Úgy látszik, — felelé Vaughan.

— Most tehát rendben vagyunk. Ime, lakásom czíme, sziveskedjék engem naponta a történetekről értesíteni. Viszontlátásra!...

Dewrey Vaughan úr majdnem egy álló hétig pontosan megküldte jelentéseit Strogonovnak, melyeknek tartalma azonban abból állott, hogy a kérdéses ügyben senki sem jött. Vaughan már azt kezdte hinni, hogy az egész nem egyéb, mint valamely fiatalabb kartársá által kieszelt rossz tréfa, midőn egy este ebédre haza térve, nem csekély ámulatára dolgozó szobájában egy előkelő külsejű csinos hölgyet talált, ki Nicholson jelentése szerint már egy óra óta várt rá. Mihelyt Vaughan a szobába lépett, a hölgy tárczájából egy névjegyet vett elő, melyet ezen szavakkal nyújtott át: «fontos ügy».

Vaughan illő távolságban egy széken foglalt helyet, s azt várta, hogy szép látogatója megszólaljon, a mi meg is történt.

— Ön bizonyára azt gondolja magában, — kezdé a hölgy, — hogy különös látogató vagyok, nemde?

— Ellenkezőleg; bár valamennyi ügyfelem oly szép lenne...

— Bók egy komoly üzletembertől; nagyon ritka portéka, valódi zöld szegfű, de beszéljünk másról.

Vaughan nem értette ugyan meg a zöld szegfű emlegetését, de a szép hölgy bájos mosolyától felbátorítva, székét közelebb toltta.

— Azért jöttem ide Vaughan úr, — mondá a hölgy az íróasztalon fekvő olló hegyét nézegetve — mivel önt életrevaló, ügyes embernek ismerem, és mivel önnek alkalmat akarok nyújtani, hogy minden fölösleges tudakozódás és kérdezősködés nélkül harmincz-negyvenezer font sterlinget kereshessen. Nemde igazam van?

A hölgy szavait hamis mosolylyal és csengő nevetéssel fejezte be, mi Vaughtant arra indította, hogy ő is nevéssen.

— Tehát értjük egymást?

LOTS KÁROLY MŰTERME. — Morelli Gusztáv tanár felvétele.

— Teljesen.

— Jó; tehát mi az aranypor mostani ára?

— Úgy tudom, hogy a próbás arany unciájáért három font sterlinget és tizennyolcz shillinget fizetnek.

— Három tizennyolcz unciánként — dörögé a hölgy magában — nos, hadd lássam, ha tehát ön, mondjuk, 20 ezer unciás tiszta aranyat két font sterlinget vehetne, ebből közel 40 ezer font sterling haszna lenne...

— Két font sterling unciánként? — kiáltá Vaughan, ügyesen színlelt csodálkozással. — Aranyat két font sterlingért. Hiszen ily áron akár húszezer tonnát is megvennénk...

— Ne legyen oly kapzsi, Vaughan úr, — mondá a hölgy hóféhér kezét felemelve, — elégedjék meg egyelőre negyvenezer fonttal.

(Vége következik.)

EGYVELEG.

* Lazaczk alakú hajót épített magának közelebb egy Lorilbard nevű francia milliomos. A hajó 15 $\frac{1}{4}$ méter hosszú s csak 1 $\frac{1}{5}$ méter széles, de rendkívül gyors. Ugyanaz a különöz épített még egy hajóházat s egy istálló-hajót, melyben 6 lovat, 2 tehenet, 10 kutyát és 2 kocsi helyezett el.

* Az artézi kútakat is felhasználják ma már malmokra. Egyik amerikai városban egy ilyen kúttal áll összeköttetésben egy nagyobb malom, mely 24 óra alatt 1000 mázsa gabonát képes megörölni s a gőzmalmokkal szemben naponként 20 dollárt takarít meg. Újabbban a francziák is megkezdtek az algiri artézi kútak felhasználását vízi malmokra és öntözésre.

* 154 uszó palaczkot fogtak ki az utóbbi két év alatt Ausztrália partjain, melyeket veszélyben forgó hajók utasai dobtak a tengerbe. A palaczkok közül három Dél-Amerika végső csücskein dobtak a tengerbe s így mintegy 9000 tengeri mérföldet usztak, számítások szerint naponként átlag 8-10 tengeri mérföldet tevén meg.

* A kutyagatást a léghajóval utazók állítólag még 6000 méter magasságban is képesek voltak meghallani.

LIEZEN-MAYER SÁNDOR.

1839—1898.

Barabás halála után néhány napra újabb veszteség érte a magyar festészetet. E hó 19-ikén reggel elhunyt Münchenben Liezen-Mayer Sándor, a ki évek hosszú sora óta nem élt köztünk, de elsőrendű művészi képességével a hazai festészet ügyét szolgálta. Külföldön kivívott sikereit a magyar művészet sikereinek tekintettük s nem egyszer hangzott panasza, hogy ily tehetséget itthon foglalkoztatni nem tudunk. Liezen-Mayer pedig a művészvilágban épen oly helyet foglalt el, melyben itthon nagy hatással működhetett volna. Kiténő művész tanár volt.

Az ötvenes években Bécs még nagy vonzerővel birt az ifjú festőkre. De aztán München szárnyalta túl, hová Cornelius, Kaulbach és Piloty vonzotta a tehetségeket. A fiatal magyar festők is ott kezdtek csoportosulni és tanulni. Ezek közül Liezen-Mayer és Wagner ott marad-

LIEZEN-MAYER SÁNDOR.

tak, díszei lettek München művészeti életének. Székely Bertalan hazajött. Benczúr Gyulát a kormány hívta vissza, s a magyar mesteriskola vezetését bízta rá.

Liezen-Mayer a Piloty szemlémet szívtta magába. Ez a szellem ma már nem uralkodik. Liezen-Mayernek művészi önállóságot biztosított az az erő, mely rajzaiban nyilvánult, s mint a német nagy költők, Göthe és Schiller illusztrátora a kartonok egész sorozatával érzékítette meg a német költészetet, s rendkívüli népszerűséget is szerzett a művészeknek.

Liezen-Mayer családja pozsonyi eredetű. Ő maga 1839-ben Győrben január 24-ikén született, ott járt iskolába. A festészetre való hajlamait Pozsonyban élő nagybátyja, Edl Tivadar istápolta, s lehetővé tette neki, hogy Bécsben a festészeti akadémián tanuljon, a hova a 17 éves ifju 1856-ban el is ment, de másfél év múlva Münchenben folytatta tanulmányait. Előbb Anschütznel megtanulta a rajzot, aztán Piloty akadémiájának tanítványa lett. Első történelmi festménye magyar tárgyú volt: «Má-

LIEZEN-MAYER FAUST-ILLUSZTRÁCIÓIBÓL. — A TEMPLOMI JELENET.

ria és Erzsébet királynék Nagy Lajos királyának. Szeretettel tanulmányozta azután is a magyar történelmet, s egyes mozzanatokhoz vázlatokat készített. A müncheni akadémiában 1865-ben hirdették két pályázaton mind a két első díjat ő nyerte el, s Thüringiai Erzsébet szenté avatásának vázlatát megbízásból nagyban is megfestette. Erre következett egy vonzó képe 1867-ben: «Mária Terézia királynő egy szegény beteg asszony gyermekét szoptatja.» Ez metszetekben is elterjedt és népszerűvé lett. A magyar képzőművészeti társulat is kiadta tagjai számára, annak idején lapunk is közölte. Liezen-Mayer hírneve meg volt alapítva s elhalmozták megrendelésekkel. Most következett művészi pályájának az a része, mely német földön oly népszerűvé tette, Göthe «Faust»-jának, Schiller költeményeinek (ezek közt a «Harang») kitűnő illusztrálása, a rajzolás e remekei, melyeket 1876-ban végzett be. 1870-ben Bécsbe, az udvarhoz hívták, hol ő felsége arcképét készítette el. Ez időben az arcképek egész sorát rendelték meg nála. A művész azonban egyebekre tartogatta erejét és idejét. Visszatért Münchenbe. Schiller tragédiája után festette azt a jelenetet, a mint Erzsébet angol királynő aláírja Stuart Mária halalos ítéletét. Gazdag képelete, művészetének behelzős sajátosságai, az előadás közvetlensége azonban a Göthe-illusztrációkban lép föl legteljesebben, előjelenek hatásadászata a hamis pathosza helyett költői eszményiségre, a lelki állapotok hű vizuális kifejezésére törekedvén. 1878-ban a müncheni egyetemes kiállításon Schiller «Harang»-jának illusztrációjával tett nagy hatást. Ekkor a württembergi kormány a stuttgarti akadémia igazgatójának hívta meg, s Liezen-Mayer, ki 1872-ben Münchenben meg is nősült, eltávozott onnan. Követték őt tanítványai is. Stuttgartban nem jól érezte magát, s Düsseldorfba ment. A magyar képzőművészeti társulat ekkor bizta meg, hogy a magyarországi szent Erzsébetről képet fessen. Ezt hamar el is készítette. Azt a jelenetet ábrázolja, a mint a bájos magyar királynő télvíz idejében egy nyomorult kunyhóba lép be, a hol egy szegény asszony nyomorogó gyermekeivel. Erzsébet hermelin bélesű bársony köpenyét leveti, hogy a didergőket betakarja. A festmény a műcsarnokban volt kiállítva, onnan megszerették a muzeumi képtárnak; a képzőművészeti társulat ezenkívül mint albumlapot sokszorosította.

1882-ben Liezen-Mayer visszatért Münchenbe, mint a festészeti akadémia tanára. Nyugodt természete, de közlésbeli elvengése a tanári széken nagyon érvényesült, s ezenkívül a képes-ségek fölismerésére finom érzéke volt. Utolsó éveit majdnem teljesen tanári működése foglalta el. Az a festészeti irány is, melyben nagyobb sikereit aratta, immár túlhaladott lett. Az utóbbi években a budapesti műcsarnok kiállításain csak nagy ritkán voltak művei. Az ezredévi kiállításon azonban ismét megjelent. Nagy képen festette le a magyarok küldöttségét, mely Prágában a fiatal Mátyásnak hírül adja, hogy királynő választották. A képnek azonban nagy fogyatkozásai vannak, s még a kitűnő rajzoló is alig lehet rajta észrevenni. Színeiben szerette a fénylőt, pompázót és válogatta a leg-tetszősebbet; most a színek sehogy sem akartak csillogni.

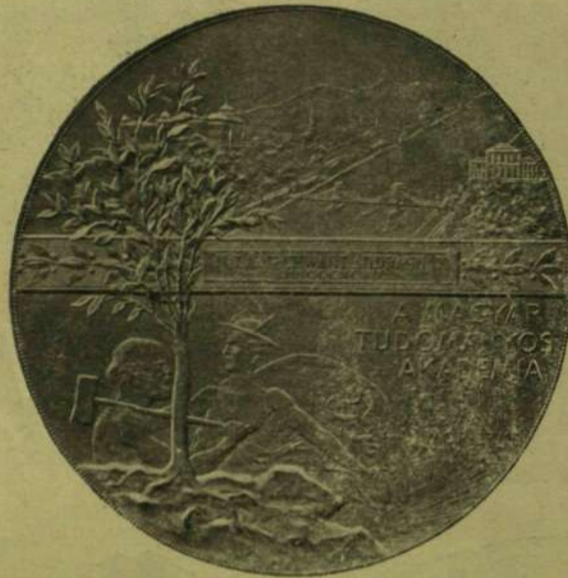
Mit festett az utóbbi években meg, nem tudjuk. Már régen csak kevés hírt hallottunk róla. Magyarországi ismerősei mindegyre kevesbedtek, itteni összeköttetések megszakadtak. Évekkel ezelőtt ambíciója volt visszatérni, de miután alkalmat nem nyílt rá, ott maradt, a hová munkássága és sikerei emlékei kötötték.

Betegsége már a múlt évben kezdődött, ez év elején súlyosodott, s a messze földre szakadt magyar művész a tehetsége által meghódított német művész világ mely részvéte közt szállt sírba.

A LEGNAGYOBB MAGYAR ARANYÉREM.

Néhai Wahrmann Mór, a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöke, végrendeletileg 50,000 forintot közérdekű és kegyeletos célokra, az összeg felosztását egy öttagú végrehajtó-bizottságra ruházván.

E bizottság a fenti összegből 10,000 forintot, mint alapítványi tőkét a Magyar Tud. Akadé-

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ÁLTAL MECHWART ANDRÁSNAK ADOMÁNYOZOTT WAHRMANN-ÉREM.

miának szavazott meg, az alapítványi rendeltetését ekként szabvány meg: Az alapítvány Wahrmann Mór nevét viseli. Kamataiból minden harmadik évben (1897., 1900., 1903., stb.) ezer forintnyi jutalom készpénzben vagy pedig hasonló értékű aranyérem (Wahrmann Mór-érem) a Magyar Tud. Akadémia nagygyűlésén azon magyar állampolgárnak ítélte oda, a ki az ipar és kereskedelem terén akár a tudomány előbbrevitelére, akár a gyakorlati találmányok, szerkezetek vagy szervezetek és intézmények fejlesztése és fölvirágztatása szempontjából az illető évkörben legnagyobb érdemeket szerzett. 1897-ben, 1903-ban s minden következő hatodik esztendőben az ipar, ellenben 1900-ban, 1906-ban s minden következő hatodik esztendőben a kereskedelem terén a megelőző hat év alatt szerzett érdemek megjutalmazása kerül sorra. A jutalom okvetlenül kiadandó s mind az érem, mind pedig a készpénzbeli kiszolgáltatásnál a kísérő oklevélben Wahrmann Mór neve és az alapítvány jellege kiemelendő.

Első ízben tehát az Akadémia a Wahrmann-jutalmat a tavalyi nagygyűlésen ítélte oda, és pedig az ipar terén szerzett érdemek jutalmául. A jutalomra méltónak Mechwart András, a Ganz-gyár igazgatóját találta, szakmájának közgazdasági jelentőségénél és azon messzreható befolyásánál fogva, melyet működésével hazánk általános ipari fejlődésére gyakorolt.

«Első nagy sikere — úgymond a hivatalos jelentés — a nevét viselő hengerek fel-találása volt. A tengődő pesti waggon-gyár megszerzése után, azt csakhamar új életre keltette és a magyar államvasutak növekedő kocsiszükségletéhez képest annyira fejlesztette, hogy az ma már sűrűs munkára idején 4000 munkást foglalkoztathat és munkaóráként egy-egy vasúti kocsit bír előállítani. 1879-ben megalakította a gyár elektromos osztályát, a melyben Zipernovszky, Déry, Bláthy s más hazánkfiainak személyében csakhamar kiváló munkatársai fejlődtek, a kikkel vállaltva gyárát e szakmának egyik legelső képviselőjévé fejlesztette. A turbinák gyártásául is már évekkal ezelőtt kezdett fog-

lalkozni és ma, a mikor a vízi erő felhasználása mindinkább a felszínre kerül, a gyár ezek szerkezetét kitűnő surlódás-csökkentő elrendezésekkel és pontos fordulat-szabályozókkal már annyira tökéletesítette, hogy velük is az első helyre jutott. Újabbban a gáz- és petroleum-motorokkal foglalkozik, — felkarolva, a Csonka-Bánki-féle magyar szerkezetet. Ez erőgépeknek a kisipar és a mezőgazdaság közlegénynek s Olaszországba küldött. Egy év múlva kiszabadulván, előbb Pesten, majd Kolozsvárott nevelősködött. 1853-ban Haynald akkori erdélyi püspök a kolozsvári kath. gimnáziumhoz nevezte ki tanárrá s ezzel aztán egész élete Kolozsvárhoz lett kötve. Tévékeny részt vett az Erdélyi Múzeum-Egyesület életében irodalmilag is. 1872-ben a latin nyelvét tanárává nevezetett ki az ugyanakkor föllállított Ferencz József-egyetemre, melynek 1874/75-ben rektora is volt. Egyre gyarapodott tudományos érdemeiért a Magyar Tud. Akadémia és a római archaeologiai intézet tagjává választotta. Mint készülsége, irodalmi munkássága is igen sokoldalú volt. Számos kisebb dolgozatai és fölulvasásain kívül nagyobb munkái is szép számmal jelentek meg. Ezek között legkiválóbbak: «Latin-magyar iskolai szótára», melyet több kolozsvári tanár közreműködésével 1858-ban szerkesztett és adott ki; «A magyar ige időformáiról»; «Adalékok a magyar rokon-értelmű szók értelmezéséhez»; «A görögök időszámítása s az ósrómai naptár»; «Az ókori sulyokról és mértékekről», stb.

Finály kedvelt tagja volt a kolozsvári társadalmi életnek, melynek minden mozgalmából kivette a maga részét. A különben erős szervezetű férfit ezelőtt néhány évvel szívaj támadta meg, mely aztán hosszas szenvedés után véget is vetett életének.

Ellinger fényképe után.
FINÁLY HENRIK.

Ide vonatkozó mai képnünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor Mercier tábornok, a Dreyfus elítélésére korabeli hadügyminiszter jelent meg a tanúk korlátja előtt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Árral és ár ellen. Róbert Károly. Budapest 1898. A tartalom és alak harmonikus ölekezése a művészet egyetlen ágában sem oly nélkülözhetetlen, mint a költészetben. A szép forma, mely írességet takar, pillanatra talán kellemesen esiklandja a fület, de mélyebb hatást nem tesz a lélekre. Még kevésbé érvényesülhet a tartalom megfelelő külalak nélkül: a külalak alatt természetesen nemcsak a rímek csengését, hanem a rythmus báját, mindenek fölött pedig a nyelv erejét, színet, plasticitását értve. Róbert Károly nem tartalmatlan kísérletező, van benne érzés, szenvedély; de szerencsétlenségére a nyelvben és verselésben egyaránt gyönges. Versei többnyire dőzsegek, rythmustalanok; nyelve sem kifejező, hajlékony, sőt feltűnő fogyatkozásai is vannak, például:

«Nem talál ő én nálamnál
Hűbb, jobbik szeretőt».

A «nám» fölösleges nyújtása sem szép, valamint a «hűbb» használása sem «hűvbb» helyett, «jobb» helyett pedig «jobbik»-at mondani itt határozottan hiba. Vagy

«A bú s örömben vélem osztozál»

milyen könnyen segíthetett volna ezen:

«Búban, örömben osztozál velem»

még a mondat szerkezet is jobb így, mert a hang-súly nem a «vélem», hanem az «osztozál» szón van. A kifejezések árnyalatait minden írónak ismernie kell, de kivált a költőnek, kinek egyik főrejét a kifejezések ereje teszi. Róbert Károly kötetében a fájdalmas tépelődő hang az uralkodó, ugy elméledő verseiben, mint daliban. A kötetből álljon itt a következő költemény:

Hideg van ...

Hideg van kint, hideg itt bent,
Befűtül a szél szobámba.
Fejem, szívem lázban égnek, —
Almodozom rólad lányka ...

Kis szobámban nagy sötétség,
Csak a kályha pár parázsa
Izzik lassan, piros fényvel,
Majd elalszik sziporkázva.

Aztán csend van. Semmi nesz nem
Zavarja az éjnek csendjét.
Szobám mint egy nagy koporsó
Csendes, hideg és oly sötét ...

Oh, ha te itt nálam volnál,
Mindez hogyan megváltozna.
Itt lakoznék fény, melegség,
Ragyogás csak s csupa pompa

Kacajodnak szép zenéjét
Hallgatnám a bú szél helyett.
Karjaid közt meg találna
Lázás szívem nyugó helyet ...

De te nem jössz. Mind hiába ...
Te csak nem jössz hozzám lányka.
... Sötét szoba, ... teli éj, —
Hideg szív és hideg kályha ...

Az állami egyenes adók és a közösi adópótlékok kézikönyve. Összeállította Gálffy Ferencz pozsonyi kir. pénzügyi s. titkár, ki a pénzügyi

JELENET ZOLA PÖRÉBŐL.

Bécsben időben aligha fogta el valaha idegesebb lát akár Páris, akár Franciaországot, mint a Zola pörének közel két hétre terjedt tárgyalása alatt, mely csak február 23-án ért véget, mikor az esküdtek Zolát egyhangúlag vétkeinek nyilvánították, s a törvényszék egy évi börtönrre és 3000 frank megfizetésére ítélte. Az igazságügyi palota környékén pedig talán csak akkor hullámzott az e napok alatt-hoz hasonló rendkívüli népsokaság, mikor Metz várának föladója, Bazaine tábornagy, és később Boulanger tábornok ügyében itélkezett a haditörvényszék. Mintha kitérővel fenyegető vulkán volna a Szajna hullámainál körülölyt Cité-sziget, melyet, mivel a városnak majdnem a kék közepén terül, Páris szívének is szoktak nevezgetni.

A Cité-sziget körülbelül olyan nagy, mint a mi Margit szigetünk; a Szajna jobb partjával 4, bal partjával pedig 5 hid köti össze. Legkiválóbb épületek rajta a felső végén emelkedő Notre-Dame székesegyház, és az alsó végének nagy részét elfoglaló igazságügyi palota. Ez a hatalmas épületesoport régebben királyi palota volt; utóbb mostani rendeltetése számára alakították át. A palota telkét erős vasrácszat keríti el az utcától. Hatalmas nyílt lépcsőzet vezet föl a főkaputól a palotának felemelet magasságban levő főbejárathoz, melytől jobbra-balra tágas szabad tornác húzódik el az épület homlokzata előtt.

A palotának számtalan helyiségei közt egyik legnagyobb és legdíszesebb az a tárgyaló terem, a melyben Zola pörével foglalkozott az esküd bíróság s hová részint a hírneves regényíró, részint pedig a nagy számmal beidézett magas rangú katonai tanúk iránti érdeklődésből a belépő jegyek korlátolt száma mellett is óriási tömegben tódult össze a nagyrészt igen válogatott közönség, mely azonban tetszése, vagy nem tetszése nyilvánításában nem mindig volt valami igen válogatos.

A vádlottak és védők, úgy szintén a tanúk az esküd bírósággal szemközt foglaltak helyet, míg a bíróságtól jobbra-balra a vádló ügyész és a bírói és ügyvédi karnak különben a hallgatósághoz számított tagjai ültek, álltak tarka egyvelegben, hátul és az ajtóknál pedig bírósági teremőrök, meg rendőrök voltak nem csekély számmal.

FINÁLY HENRIK.

1825—1898.

Régibb szabású, a sokoldalúság mellett is alapos képzettségű tudásainknak egyre gyűrűlő sorából ismét kidőlő egy kiváló férfiú, Finály Henrik, kolozsvári egyetemi tanár, kinek tudományos és irodalmi munkássága a külföldön is sok elismerésben részesült.

Hetvennégy évre terjedt szép hosszú élete épen olyan gazdag volt küzdelmes változatos-ságban, mint ernyedetlen és sikeres tevékenységben. Finály Henrik Lajos Ó-Budán született 1825-ben. Középsíksági tanulóit Pesten a kegyesrendiek, majd az evangélikusok gimnáziumában elvégezvén, 1841-ben Bécsbe ment a

katasztrófáját választotta tárgyul Verescsagin az orosz-francia barátság közepette, s több képe a francziák pusztítását mutatja; mikép alakítják a templomokat kaszárnnyá sőt istállóvá. A legtöbb kép a téli hadjárat borzalmaival ismeret meg, a hatalmas francia sereg tehetségségével az elemekkel szemközt. Egy pár képen Napoleon lelki állapotát, töprengését, fájdalmát festette le a művész. A történelmi események kellő megismerésére Verescsagin bő kaulaut adott ki. A kiállítás e hó 19-ikén mutatták be a sajtó képviselőinek és a meghívottaknak. Verescsagin is jelen volt, ki Jókainak maga magyarázott s egy kis vizlatot is adott neki emlékül. Majd hozzá tette: «Fehér a szalkunk — ez nekem előnyös, mert ez előtt fekete voltam, mint az ördög.» Verescsagin másnap Zágrába utazott, hol szintén bemutatja képeit. Budapesti kiállítása napközben és este is nyitva van.

Magyar Színház. Február 19-ikén a Magyar színházban jó hatással hozták szíre «A Michu lányok» című francia operettét, melynek szövegét az ismeretes társaság: Vanloo és Duval írták, jóvaló zenéjét Messager szerzette, magyarra pedig Reiner Ferenc fordította.

A Michu lányok története a francia nagy forradalomban játszák, mikor egy marquis családnak menekülni kell és a marquis oda adja új szülött kis lányát az egyszerű Michu-családnak. Csakhogy ott is van egy hasonló kora kis lány, a két gyermeket firdetés közben összetévesztik, s maguk sem tudják aztán, melyik az övék, melyik a marquisé. Évek múlva megjelenik a marquis, ki most már Napoleon tábornoka, s követeli lányát. Michuék nagy aggodalommal viszik a két leányt a tábornokhoz, a ki először az egyik, aztán a másik leányt tartja a magáénak, míg végre a kettőt együtt látva, cserben hagyja a tudomány és tanácsalalun áll a két leány között. Segít azonban a szerelm. Mindkét leány szerelmes Rigaud kapitányba, a ki tábornok férjül szemelt ki, de az egyik leány lemond róla, míg a másik kijelenti, hogy ő a tábornok leánya és véglegye lesz a kapitány. Ebből az tünik ki, hogy a melyik leány egy bolos legénybe szerelmes, az Michuék leánya, a melyeknek pedig előkelő természete megmaradt, az a marquis leánya. Az előadás érdekességét növelte, hogy Komáromi Mariska, a széphangu énekesnő, ki egy darab időre visszavonult a színpadtól, ezuttal ismét fellépett az egyik Michu lány szerepében. Nagyon szívesen fogadta a közönség. A másik lánszerépet *Vlad Gizella* játszotta, s ő is kapott tapsokat. *Szilágy, Boross, Iványi, Ferenczy, Lang Etel, Rózsa Lili és Szegeđi Irén* a nagyobb és kisebb szerepek személyesítői.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémiá február 21-ikén összes ülést tartott báró *Eötvös Loránd* elnökléte alatt. Az ülést ünnepélyes mozzanat nyitotta meg, mikor az elnök szép beszéd kíséretében adta át *Mechwart* Andrásnak az arany érmet a hazai írajt előmozdításáért. Ezt a néhai *Wahrman Mór* által tett alapítványt az akadémián most adták ki először. *Mechwart* meleg szavakban köszönte meg a kitüntetést.

Schmid Sándor olvasott föl ezuttal emlékbeszédet egy külső tagról, *Dana Jakab* nagyhírű amerikai geológusról. Majd *Szily Kálmán* föltárta terjesztette elő a jelentéseket. Először az akadémia két legújabb halottjairól, *Barabás Miklósról* (ki 62 évig volt az intézet tagja) és *Fénylő Henrikról* emlékezett meg. Szépen nyilvánította kegyeletét az akadémia néhai *Brassai Sámuel* iránt is. A nagyérdemű tudós hagyatékában találtak egy munkát, mely *Euclidés XI-ik axiómájáról* szól és a melyet *Brassai* utolsó idejében írt. *Szily Kálmán* indítványára elhatározta az akadémia, hogy ezt a munkát minden előzetes bírálat nélkül nyomtatják, így tiszteleg meg a genialis tudós szellemét. Jelentette továbbá a titkár, hogy a *Sayous*-család köszönetét fejezte ki a részvétért, a melyet a *Sayous Ede* halála fölött tolmások. A berlini tudományos akadémia *Mommsen Henrik*, a nagyhírű történésrő 80 éves születésnapjára ünnepére kis, bronz emléktáblákat készíttetett az agg tudós sikerült arcképével. Egy ilyen emléktáblát a magyar akadémiának is küldött a berlini tudós társaság. Köszönettel tudomást vették. Köszönettel fogadta az akadémia az *eperjesi Széchenyi-kör* és *Jánosi Engel Gyula* ajándékát is: két kiadatlan *Széchenyi*-levelet.

A Kisfaludy-társaság február 23-án havi ülésre gyűlt össze. *Gyulai Pál* elnök kegyeletesen emlékezett meg a társaság levezető tagjáról, *Sayous Ederől*, ki francia nyelven írt magyar történelmi műveket, s a kiről kiemelte, hogy nemesak a magyar történelmet szerette, de magát az országot is. Gyakran eléjött ide, tanulmányai folytatására és barátai meglátogatására. A megemlékezést *Gyulai* így folytatta:

«Senki a külföldiek közül nem szolgálta oly hiven és önzetlenül hazánk érdekeit, mint *Sayous*. Utóljára az ezredévi tarlat idején látogatta meg hazánkat a francia közoktatási miniszter megbízásából, hogy tanulmányozza a történelmi osztályt. Az egész napot a tartáron töltötte, csak esténként lehetett velünk. Midőn elutazások a hajóhoz kísértem, nem gondoltam, hogy utolszor szorított vele kezét, mikor ez év első napjaiban Nizzából üdvözlétet küldött nekem; nem sejtettem, hogy az utolsó «Isten hozád!» Meghatottan határozta el az ülés, hogy *Sayous* elhunytá fölött fájdalmas fejézi ki s özvegyénél is részvétét tolmácsolja.

Az ez ülésen tartott felolvasások sorában *Dalmady Gyözö* volt az első, ki «A kivágott erdő» és «Csepel-szigetén» című költeményeit mutatta be, a melyekért megapsolták. Utána *Beóthy Zsolt Berzeviczy* Albert vendégnek egy vonzóan írt tanulmányát olvasta fel «Római benyomások» címen. A tanulmány mindenek előtt Róma mai szerepével foglalkozik. Azután áttér monumentális építkezésére, a melyeknek egyik-másika élénken emlékeztet az ó-kor Rómájára. Végül *Zichy Antal* mutatta be *Zichy Mihály* vendégnek, a kitűnő művészek «Oroszországi rajzok» című élénken megirt, élvezetes utirajzát, a mely az orosz életből kiragad egy-egy jellemzőbb vonást, egy-egy festőbőb tájképet s hiven, érdekesen adja elő. A felolvasásokat tetszéssel fogadták.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapestén. Egész fényében idöz a fővárosban az udvar. A királyi palota ünnepélyek, udvari ebédek színhelye, s a király és a királyi család tagjai többször fölkeresték a nyilvános helyeket, egyesületeket, színházi előadásokat. A febr. 19-iki udvari bála Budapestre érkeztek Bécsből a nagy-követek is, s ezen kívül gr. *Gohuchovszky* közös külügyminiszter, *Krieghammer* hadügyminiszter, a kiknek talán más dolguk is akad. Eljött *Frigyes* főherceg, nejevel, *Isabella* főhercegnővel és leányával, *Mária Kristina* főhercegnővel; itt volt királyunk öcséje, *Lajos Viktor* főherceg is.

Febr. 18-án a *bölcsőde egyesületnek*, a Royal fogadóban tartott táncvígalmát látogatta meg *Mária Valéria* főhercegnő férjével *Szalvator Ferenc* főherceggel. Megjelent *Lajos Viktor* főherceg is, ki az este az operaszínházban *Ottó* főherceggel a «She» ballet előadását is megtekintette. Febr. 19-én a királyi palota ritka fényben tündökölt az udvari bála. A fényes termekben mintegy 800 meghívott gyűlt össze, az ország méltóságai, miniszterek, képviselők, főrendű családok, tábornokok, főpapok, a főváros polgármesterei. Az udvari bálnak magyaros jellege nagyon föltűnt. Katonai zenekar sem volt, hanem Berkes bandája játszott. A táncokat csárdás nyitotta meg. A királyi vendégei közé lépvén, karján *Mária Jozefa* főhercegnőt vezette; utána *Ottó* főherceg *Mária Valéria* főhercegnőt, *Lajos Viktor* *Isabella* főhercegnőt és *Ferenc Szalvator* főherceg *Mária Kristina* főhercegnőt, végül *Frigyes* főherceg jött. A király ő Felsője derültén társalgott, s a főhercegnők és főhercegek is nagy szíveséggel beszélgettek környezetökkel. Másfél óráig volt az udvar a bálózők közt, s féltenegy óraker jutott vissza. A bál után *Ottó* főherceg és neje *Mária Jozefa* elutaztak. **Február 20-án** *Mária Valéria* főhercegnő látogatást tett a munkásiféjűs nevelőorvos alakult egyesületnél: a kath. munkásvédő egyesületnél, a *József Agost* főherceg védnöksége alatt álló kath. tanoncokat védő egyesületnél és a kath. leányegyleténél. *Lajos Viktor* főherceg gróf *Andrássy* Aladár főkamarás estélyét látogatta meg, a hol jelen volt *Talliani* pápai nuncius és több nagykövet, valamint gróf *Gohuchovszky* külügyminiszter is. *Frigyes* főherceg nejevel és leányával a népszínházban a «Gyimesi vadvirág» népszínmű előadását tekintette meg, tapsolták *Blaha Lujza* játékát és énekét s a darab szerzőjét, *Géczy István* is bemutatatták magoknak. Napközben *Lajos Viktor* főherceg a város keresztgyeget kórházában tett látogatást, a hol nagy érdeklődéssel tekintett meg mindent. *Isabella* főhercegnő pedig az iparművészeti muzeumot kereste föl. **Febr. 21-én** délelőtt a király általános kihallgatást adott, este pedig gróf *Karacsanyi* Jenő estélyére ment ennek budai palotájába, mely a főváros előkelőségét és színéjét gyűjtötte össze. A királyi család tagjai közül megjelentek: *Lajos Viktor*, *Frigyes*, *Ferenc Szalvator* főhercegek, *Mária Valéria*, *Isabella*, *Mária Kristina* főhercegnők. A király a házi asszonyokkal látnak lépett a nagy terembe. A tünchöz itt is, mint az udvari bálon *Mária Kristina* főhercegnő nyitotta meg, szintén csárdással. Katonai zenekar és *Berkes* játszott fölvalta. A király egy óráig töltött az estélyen, az uralkodó család tagjai meg tovább is ott maradtak, s *Mária Valéria* és *Mária Kristina* főhercegnő a táncokban és vacsorában is részt vettek. **Február 22-én** *Frigyes* főherceg a mentők egyesületének palotáját és berende-

zését tekintette meg. *Lajos Viktor* főherceg elutazott. *Mária Valéria* főhercegnő és *Ferenc Szalvator* főherceg pedig e hó 23-án utaztak el. A király e hó 23-án a városi ligeti műcsarnokban Verescsagin kiállítását nézte meg. A király látogatására a művész is visszaérkezett Zágrábról és ő szolgált magyarázatokkal ő felségének, ki nagy érdeklődéssel intézett kérdéseket hozzá az egyes festményekről. A kiállítás *Lajos Viktor* és *Frigyes* főhercegek is megtekintették.

Ő felsége március első napjáig marad Budapestén. Áprilisban azonban ismét visszaérkezik.

A miniszterelnököt, báró *Bánffy* Dezsőt és nejét, született *Máthé* Ilonát, mint már említettük, az utóbbi napokban családi öröm érte: leányuk született. Az új szülött kis bárónő, mint napilapjaink írják, *Dorotya* keresztnevet kapott. Nem érdektelen fölemlíteni, hogy a miniszterelnöki palotában báró *Bánffy* Dezső előtt még *Tisza Kálmán* és *Wekerle* Sándort érte családi öröm miniszterelnökségük alatt.

Jókai születésnapja. Február 16-ikán töltötte be 73-ik évét *Jókai Mór* koszosor költőnk. Testi erejének épsége, lelkének frissesége nagy öröm mindenkinek, s annak minél további megmaradása ohajtása a nemzetnek. A költő derült vidámsággal fogadta az üdvözölőket, a kik közt volt *Tisza Kálmán* is.

A király a Lotz-ünnepélyen. Az ünnepélyt rendező bizottság illetékes helyről arról értesült, hogy a Lotz-ünnepélyen, mely e hó 27-én lesz, a király is megjelenik. *Isabella* főhercegnő, az ünnepély védő asszonya előre is megtekintette az ünnepélyek színhelyét az iparművészeti múzeumban.

Lotz Károly tanítványai. A Lotz Károly vezetéke alatt működő s ő róla nevezett festészeti iskolából azon 17 év alatt, mióta fönnáll, szép számmal kerültek ki olyan művészek, a kik már önállóan működnek és elismert nevet vívtak ki maguknak, jelszen: *Biczó Géza*, *Csók István*, *Demjén László*, *Edvi Illés Aladár*, *Háry Gyula*, *Ipoly Sándor*, *Jantyk Mátyás*, *Karvaly Mór*, *Karvaly József*, *Knopp Imre*, *Koszkol Jenő*, *Kriesch Aladár*, *Szirmai Antal*, *Túry Gyula*, *Ujváry Ignác*, *Vágó Pál*, *Vajda Zsigmond*, *Zemplényi Tivadar*, kiknek művészi szereplése eléggé bizonyítja, hogy Lotz Károly a tehetségek fejlesztésében és irányításában is mester.

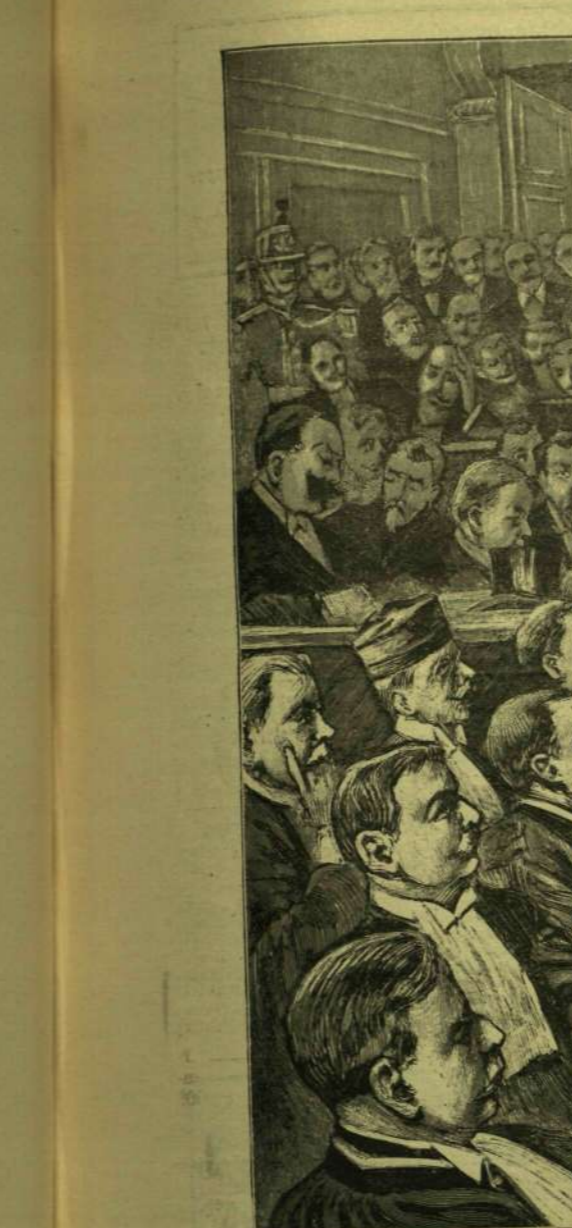
Március 15-ike. Országon készülnek megülni március 15-ikét, a félszázados múltban rejő törtóriai kegyelettel és nemzeti lelkesedéssel. A fővárosban rendező bizottság működik, melynek küldöttsége e hó 24-ikén a képviselőház elnökénél, *Szilágyi* Dezsőnél is megjelent, átnyujtván a kérvényt, mely a Ház ülésének ezen a napon való szünetelését és a képviselőnek az ünnepen minél nagyobb számmal való megjelenését kéri. *Szilágyi* Dezső szívesen fogadta a küldöttséget és kijelentette, hogy a kérelmet minél előbb a Ház elé fogja terjeszteni. Ezután *Halmos* polgármesternél tisztelgett a küldöttség.

Március 15-ikén már az előző években sem tartott ülést a képviselőház, s az iskolákban is szünet volt. A főváros polgárságát most arra fogja fölhívni az ünnepély bizottsága, hogy az üzleteket és boltokat tarták zárva, különösen a merre a menet elővönül, s a házakat diszítják föl. Az ünnepély délelőtti a Vigadó nagytérmeben közygyűlést kezdődik, melyet *Jókai* beszéde nyit meg. A Petőfi-társaság rendezi ez ünnepélyt több más egyesület közreműködésével. Részt vesz ebben az a bizottság is, mely pünkösdre a nagy történelmi menetet fogja rendezni. Délután a muzeum elé gyűl a közönség, a hol 50 év előtt is a március 15-iki események egyik része folyt le. Leleplezik az emléktáblát, mely azt a helyet jelöli, a hol Petőfi a «Talpra magyart» elszalvatta. Nagy menethen fognak Budavárra vonulni a honvédoszorhoz, onnan a Dunapárta a Petőfi-szoborhoz. Este a Vigadó termeiben fejezik be az ünnepélyt.

Kitüntetés. A király *Berczik* Gyula műszaki tanácsosnak, az ezredévi emlékművet tervezte és kivitele körül szerzett érdemei elismeréséül a *Ferencz-József*-rend lovageresztjét adományozta.

Házasság. Szűry Kálmán királyi tanácsos, a bánati alapítványi uradalnak igazgatója, febr. 19-én egybekelt *Hász* Mariskával, *Hász* Sándornak, az aradi ügyvédi kamara elnökének leányával.

Hegedűs Sándor fia, dr. *Hegedűs* Loránt miniszteri fogalmazó és ifj. *Hegedűs* Sándor mérnök, febr. 23-án tértek haza, közel félszázadei amerikai tanulmányútkjáról. *Hegedűs* Loránt Amerika szociális és politikai viszonyait, különösen a Magyarországból kívándorított munkások helyzetét tanulmányozta, míg ifj. *Hegedűs* Sándor technikai tanul-

ZOLA. LABORIO. MERCIER TÁBORNOK KIHALLGATÁSA.

mányokat végzett. Tanulmányútkjár alatt több térczelevelet is írtak budapesti lapokba; a mi lapunk is csak nem rég közölt érdekes leírást a Niagaraáról *Hegedűs* Loránttól.

A királyi palota építése. A budai királyi várpalota építési munkálatai még az udvar itt időzése alatt sem szünetelnek. A régi fegyvertári épület javarészt már lebontották s az egész nagy telket fakertéssel zárták körül. Ezen belül több száz munkás dolgozik a földmunkálatokon s a még meglévő falak lerombolásán. A fegyvertári épületnek az a része, a hol az udvari konyha van és a hol az udvari cselédség lakik, még egy darabig megmarad, de a nyár az is csákány alá kerül. E régi épület telkére jön a királyi palotának legkiemelkedőbb, központi része a melyben az új trónterem és több fényes helyiség lesz. A sarokra jövő rész pedig idővel a magyar nemes testőrség otthonául fog szolgálni.

A budapesti egyetem új tanára. A király dr. *Kiss* Jánost, a Szent-István-társulat igazgatóját kinevezte a hittudomány-bőlealel nyilvános rendkívüli tanárává a budapesti tudományegyetemen. Dr. *Kiss*nek tudományi irodalmi érdemei is vannak az álláshoz. Vallásos és hittudományi műveket fordított magyarra, s a «Bőlealeti folyóiratnak» és «Hittudományi folyóiratnak» kiadója.

Elégett bankjegyek. Egy szegény svájci asszony megtakarított pénzét, 550 frankot, egy vas ládikóban tartotta. Egyszer elmenvén hazulról, a tolvajoktól félve, a ládikát a kemenczébe rejtette el, de távolléte alatt hazajött a fia, a kemenczében talat rakott s a bankjegyek elégették. Szerencsére a hamut érintetlenül hagyták s a hatósági vizsgálat képes volt fényképezés segítségével megállapítani az elégett bankjegyek számát és más ismertető jeleket, úgy hogy a szegény asszonynak az elveszettnek hitt összegét teljes értékben kifizették.

Új kurzus nyílik március 1-én az «Első Magyar Sportintézet»-ben, a gróf *Cziráký*-féle palota első emeletén (Ferenczik-tere 9. sz.), melyben a részt venni kívánók a kerékpározás, vívás, lövés, tornázás és egyéb modern sportokban, elismert szakérők vezetésével, téteszerint órákban gyakorolhatják magukat. Beiratás reggel 9-től este 9 óráig eszközölhetnek. Tandíj egy hónapra 25 frt, három hónapra 60 frt.

HALÁLOZÁSOK.

Péchnjfalusi PÉCH Imre miniszteri tanácsos, a magyar királyi államnyomda igazgatója, 1848/49-ki honvéd, elhunyt e hó 19-én 66 éves korában Budapestén. Az állományban ő gondos vezetése alatt jelentékenyen emelkedett. Ezért legfőbb helyről a vaskorona-rendet kapta kitüntetésül. Tértképzési dolgotatái nemesak a hazában, hanem a külföldön is nagy elismerésben részesültek. Domborművi térképei a párisi és velencei nemzetközi földrajzi kiállításokon nyertek kitüntetés; ezokért a párisi Académie Nationale tagjál is választotta. Az ezredévi kiállításban is feltűntetést kellett a Balaton medrének és környékének dombornüve. Hozzátartozóin kívül az állományomda tisztviselői kara is adott ki szélszajentést elhunyt főnöke haláláról. Özegeye, *Szaly* Etelka gyászolja, ki 40 évig boldog házasságban élt vele. Temetése febr. 21-én nagy részvét mellett ment végbe.

Gróf *SCHERER-THOSZ* ARTHUR halálát jelentették néhány nap előtt Zágrábról. Idegen származása mellett is nagy szerepet játszott hazánk történelmében s bizalmas barátság és a kitűzött ezélok iránti lelkesedése fűzte gróf *Andrássy* Gyulához. Mint igen fiatal ember szakadt Porosz-széliából Magyarországba, részt vett szabadságharczunkban, ennek végén pedig külföldre menekülvén, s a magyar emigráció több bizalmas küldetését végezte, így az 1866-iki porosz-osztrák háború alatt is, mikor Bismarcknál járt, a miről emlékiratot adott ki. Mikor a porosz-magyar legió parancsnokának, *Klapkának*, ügy üzenetét akarta megvenni *Stolberg* Károly tábornokhoz, elfogták az osztrákok s *Krapoz*-ban zárták. Bismarck közbejárására kerülte ki a hadi törvényeszké itéletét s kapta vissza szabadságát. Mikor nem sokára a magyar kormány megalakult, gróf *Andrássy* Gyula, ki már a külföldről ismerte *Scherer*-Thoszt, most bizalmas értesítéssel küldte őt Bismarckhoz, kinek nevében állítfog agynökök jelentek volna Magyarországon. Ezt Bismarck határozottan tagadta és szívesen fogadta a bizalmas értesítést a magyar kormány külügyi polikájáról. *Scherer*-Thosz 1868-ban Horvátországra vonult, ott megírta emlékiratait, melyek 1881-ben Berlinben jelentek meg. A rokonszenves, derék főúr 78 éves korában hunyt el.

ÁCS ZSIGMOND, régi író, Laskó község ref. lelkesze meghalt február 14-én, 74 éves korában. Egykor az irodalomban hűvel működött, s nagy nyelvismeretével sok ismeretterjesztést közvetített. *Shakes-*

pearenek is több színművét lefordította. A nagykőrösi gimnáziumnak ő is tanára volt abban az időben, mikor *Arany János*, *Szász Károly*, *Mentovich*, *Szilágyi Sándor*, *Tomori Anasztás* működtek ott. Laskó községben negyenhárom évig végezte a lelkeszi köteleességeket.

Elhunytak még a következő napokban: *CSEPP* PÁL, ügyvéd, 1848—49-iki honvéd-tüzemester, 71 éves, Ekeesen. — *BREUER* HERMAN, a magyarsrányi czukorgyár tisztviselője, 67 éves, Nagy-Súrinyban. — *Dr. FEUER* DÁVID, fővárosi gyakorlati-orvos, régi honvéd-orvos, 73 éves korában. — *REICH* HENRIK, az aninai vasművek igazgatója, 46 éves korában. — *GEDRON* LÖRINCZ, községi nyug. tanító, 74 éves, Szepes-Olasziban. — *Dr. SOCUR* AURÉL, ügyvéd, az ismert román igaztó, a ki a memorandum-pörben is szerepelt s e miatt Vácózt másfélszázadeig fogva volt, Aradon. — *Etlédi HERCEG* IONÁCZ, földbírtokos, 76 éves korában. — *JANKOVICH* JÓZSEF, volt zentai főmérnök, 44 éves korában, Szabadkán. — *MARINCZAS* AURÉL, ügyvéd, 37 éves, Székelyen. — *WEISS* JÓNAS, Szomorý Dezső és *Emil* hírlapírók édes atya, Budapestén. — *ENDÉLI* GYÖRGY, egykor vagyonos nagyvári polgár, téglagyáros, ki azonban szemévilágát vesztve, nyomorba jutott s azóta dr. *Nogáll* János fölszentelt püspök nyujtott oltalmat a szerencsétlen vak embernek, s ő adott ki gyászjelentést is haláláról. — *VARGHA* ENDRE, a kunszentmiklós-dabas-szabadzállási takarékpénztár igazgató tagja, 78 éves korában, Kun-Szent-Miklóson. — *HERINGER* JÁNOS, kataszteri irodavezető, 56 éves, Debreczenben.

HÖRNER PETRONELLA, a nagyvári Orsolya-apácák fejedelmasszonya, ki hatvankét évet töltött a zárdá falai közt, s a leánynevelésben is nagy érdemeket szerzett, 84 éves korában. — *ÖZV*, *VIKTORIS* MIKLÓSNÉ, szül. *Bernhárd* Julia, *Victoris* országyűlési képviselő édesanyja, a kit jótékonságáról széles körökben ismertek, 70 éves korában, Vágyujhelyen.

Szerkesztői mondanivalók.

A vers. Elbeszélés. Az egész inkább egy meglehetősen ismert régi adoma földmőzölgása, itt-ott elég élénk fordulatokkal, utóbb azonban az egész ellaposodik s mintegy befejezetlen marad.
A madarak telen. Rajz. Nem annyira rajz ez, mint inkább természetrájzi értekezés, de az is úgy összeállítva, oly kuszálnak, hogy az olvasó érdeklődését semmiképp sem tudná megragadni, annyival is inkább, mert semmi új vagy megkapó nincs benne.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
 férfi divat és fehérenemű raktárában. **párja**
 Budapest, IV., Koronahereg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7578
 Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkék dús választékban kaphatók.
 Kesttyük és Nyakkendők.

Üdvös tanács.
 Köhögésnél, rekedtségénél, a torok és légzési szervek működési zavarainál **Egger** biztos hatású
MELLPASZTILLÁI
 veszedék. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.)
 A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásnak bizonyultak 7530
Egger Szóda-Pasztillái.
 (1 doboz 30 kr.) Mindkét szor kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és székhelyénél raktár Magyarországon:
„Nador“ győgszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

Élő sövény.
 Gleditschia (koronatóvis, krisztustóvis vagy tuskélepényfa). Valamennyi sövényfaj között legelősebb, gyorsan fejlődik, nem esemétezik (mint akác, orgona stb.) sűrű, izmos (10—15 cm. ágas) töviseivel ember és bármilyen állatnak ellentáll, főlegénye, hogy agyag, homok, meszes, köves, szikes stb. talajban kitűnően diszlik. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, majorok stb. körülkerítéséhez felülmúlhatlan, legelősebb örökös sövényt képez. Ezer darab cseméje elegendő kétszáz méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott nyomtatott útítési és kezelési utasítás mellékeltek.
Arjegyzekek és ismertetés ingyen és bérmentve.
 Czim: 7596
„Érmelleki első szőlőoltvány-telep“
 Nagy-Kágya u. p. Székelyhid.

Csecsemők mesterséges táplálása
 dr. Székely tanár legújabb szabad. tejszterilizáló aparatusai
 Eredeti gyártmány ára 13 frt.
 Valamennyi ezek gyermekgyógyasoknál és betegpolgárok a legszolidabb kivitelben és legelősebb árak mellett. 7474
KELETI J.-nél,
 BUDAPEST,
 IV. Koronahereg-utca 17.
 Kimerítő árjegyzekek ingyen.

Dohányzók!
Czigaretták
 papír nélkül!
MOPS
SUPERIORES
 Tollszipóka szivarkák szabadalm. szűrővel.
BAYONETAS
 Arjegyzekek díjtalanul küld. 7349
EGGIMANN & HEDIGER, BIEL Schweiz.
 Vezérigényők Magyarországra részére:
 Weiss és Langer cég Budapest, VI. Szerecsen-utca 8.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort vassal igyanak.
 1/2 liter Ára 1 frt 20 kr.
 1 liter Ára 2 frt 20 kr.
Készíti Serravallo gyógyszerész Triestben.
 Pompás írást, a miért a gyermekek is igen szívesen iszarak. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

CZERNY-féle
TANNINGENE
 a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
hajfestőszer
 haj- és szakál- valamint szemöldökfestésére, melyek a leggyorsabb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes szőke, barna vagy fekete természetes színt, a melylyel megőszülés előtt bírtak, a mely sem szappannal való mosással, sem a szőftűzőben meg nem fakul. Ára 2 frt 50 kr.
 Törvényesen védett, lelkismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható
Anton J. Czerny ezégnél, Bécs,
 XVIII. Carl Ludwigstrasse 6 (saját házában). Székhelye postai útiúttól. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktár a nagyobb gyógyszerárakban és illatszer-üzletekben. 7551
 Vezérképviselet és magyarországi főraktár: Budapest **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerárban.

AKI Vesz
 praktikus, az
 gyapjas szövetek öltönyök, felöltők, egyenruhák és ruházatoknak, melyek tartósak és színtartók. A legkisebb mennyiséget is szállít, magánúsnak is nagyban áron.
SCHWARZ MOR
 szesz, és kr. szab.
 finom szövetek és gyapjú árúk gyári raktára
 Zwickau Morsvároszág
Ujdonságok: kaméchetot- és lodenzövetekben, tavaszi és nyári-úrlöltönyöknek, valamint egyenruha-szövetek előállítására a legújabb minőség.
 Szétküldés utánvétel mellett. Meg nem felelő árú visszavételnek. Mindegyik melléklettel nem rendelhető, visszaküldésért 7577

A női szépség
 fenntartására és emelésére a legkiválóbb szer:
CORNÉLIA-ARCZKENŐCS
 (törvény által védve), 7588
 mely az arcznak úde, meglepően tiszta fiatalos színt kölcsönöz, a mit semmi más szerrel elérni nem lehet, kitűnő szer: májfoltok, szepők, pattanások, pörselemek (Mitesser), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltsága ellen, a sárga vagy barna arczbort vakító fehérré teszi.
 Egy kis tégely ára: 1 korona. — Egy nagy tégely ára: 2 korona.
 Ezen közkezdelt szer kapható:
LESZKOVÁZ MILETA
 „KORONA“ című gyógyszerárában
 Ó-Verbászon (Bácska).
 Póztai megrendeléseknél fínom pouderek, szappanok és illatszerek hozzácsomagolásra ajánlatnak.
 Visszontelők kerestetnek.
 Főraktár Budapest: Dr. Egger Leó gyógyszerárban, Váci-körút 17.

MAGYAR KÖNYVTÁR
 Szerkeszti: **RADO ANTAL.**
 A megjelent füzetek a következők:
 1. **Katona, Bánk-Bán.** — 17. **Francia elbeszélők** tára. Ford. **Ambros Zoltán.**
 2. **Guy de Maupassant** Elbeszélések. Ford. **Tóth Béla.**
 3. **Borossy** válogatott ödái, életrajzi bevezetéssel.
 4. **Coppée Fer.** A kovácsok asztrájkja és egyéb elbeszélő költemények. Ford. **Rádó Antal.**
 5. **Kisfaludy.** — A kérék. **Bothy Zolt** bevezetésével.
 6. **Sipulusz.** Humoros tárcák.
 7. **De Amicis.** A bor. Ford. **Tóth Béla.**
 8. **Zrínyi.** Szigetel veszedelem.
 9. **De Maurier-Potter.** Trilby. Fordította **Fői J. Béla.**
 10. **Csokonay, Dorottya.**
 11—12. **Arany János** válogatott balladái. (Isk. kiadások sorozata.) Riedl Fr. bevezetésével.
 13. **Olasz elbeszélők** tára. Első sorozat. **Farina, Verga, Serao, De Amicis.** Ford. **Rádó Antal.**
 14. **Petőfi.** Utí rajzok.
 15. **Hj, Dumas S.** A kaméliás hölgy. Színmű. Ford. **Szemere Attila.**
 16. **Szomaházy István.** Légyott hármásban és egyéb apróságok.
 17. **Francia elbeszélők** tára. Ford. **Ambros Zoltán.**
 18. **Gerolamo Rovetta.** A berestlenek. Ford. **Rádó A.**
 19. **Kisfaludy Károly** válogatott költeményei, sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Bánóczy József.**
 20—21. **Shakespeare.** Szentiványi álom. Ford. **Arany J.**
 22. **Kármán József.** Fanni hagyományai. Bevezetéssel ellátta **Bánóczy József.**
 23. **Byron.** Manfréd. Fordította **Abrányi Emil.**
 24. **Pozsák (Apri A.)** A Violka Vra a egyb. elbeszélések.
 25. **Sardou-Najac.** Vájlunk el. Fordította **Fői Béla.**
 26. **Deák Ferencz** 1861-iki első felirati javaslata.
 27. **Aischylos.** A lelenezolt Promet eusz. Ford. **Zilahy Kár.** bevezette **Tóth Rezső.**
 28. **Bárcsany István.** Vadász történetek.
 29. **Murger és Barriere.** Bohém-élet, színmű, ford. **Rádó Antal.**
 30. **Béla király névtelen jegyzője.** Ford. **Scabó Károly** javította és bevezetésével ellátta **Mika Sándor.**
 31. **Molière** Dandin György. Ford. **Henei Sándor.**
 32. **Graca György.** 1848 márczius 15-ike.
 Minden füzet egyenkint kapható.
 Előfizetéseket 6 füzetre 90 krral, 12 füzetre 1 frt 80 krral, 24 füzetre 3 frt 60 krral, valamint megrendeléseket az egyes füzetekre elfogad. 7445
LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fiai)
 osász. és királyi udvari könyvkereskedés kiadásában
 Budapest, Andrassy-út 21.

Grieder selyemkelméi
 jóállomással a legjobb, a viselésben elpusztíthatatlanok, mert festékek a legszolidabb. Gyönyörű újdonságokban körvettlen bevásárlási forrás igazi áron, porló és vámmentesen a házhoz szállítva. Milyen színből óhajt Ön mintákat?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 királyi szállítók
 selyemkelmé-gyárak szövetségé Zürich. 7376

Idegesség, 7574 és általában mindenféle gyengeség, mely szellemi vagy testi túleröltetés által származott, vagy a mely egy súlyos betegségnek, hiányos emésztetőségnek vagy táplálkozásnak a következménye, legbiztosabban a „Regeneratio“ pilulám használatával gyógyítható. Ára 2 frt. Kapható
SCHWANEN-APOTHEKE Frankfurt a. M.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legújabb típusú
SAVANYU-KÚT

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZÁM. 1898. BUDAPEST, MÁRCZIUS 6. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6 •
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre — 4 •
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt félre — 2.50
 Külföldi előfizetéseket a postallag meghatározott viteldíj is eszotlanod.

LOTZ ÜNNEPE.
 Nagy fényvel folyt le a múlt február 27-én, este az az ünnep, a melyen a magyar művészek, egyesülve a művel társadalom színe-javával, hódoltak Lotz Károly nagy művészetének s dicsőítették a mester halhatatlan érdemeit. Huszonhatezer gyertyalángnak megfelelő villamfény világította be az iparművészeti palota nagy csarnokát, mely karszó oszlopaival és pazar díszítésével a regés pompájú Alhambrához volt hasonlítható.
 Jól mondta Feszty Árpád, az ünnep-rendező bizottság elnöke, megnyitó-beszédében, hogy legértékesebb az a koszorú, melyet a művésztársak egyeteme nyújt át a mesternek. S művészeink érdemes seregének ilyen tüntető hódolata valóban rendkívül kedves, megható jelenet volt.

tek és magánpaloták falait díszítette; képzeljük a legnemesebb fajú műtermelésnek ezt az óriási összegét egyszerre kiküszöböltnek nemzeti kultúránk kincstárából, s akkor az a rögtön beálló sötétség, az a szívünkre nehezedő „horror vacui“ megdöbbentő módon fogna bennünket arra emlékeztetni és nekünk megadni igazi mértékét, valódi fényfokát annak a műalkotó nagy képességnek, a melyet ősz mesterünk, Lotz Károly istenadta tehetségében és bámulatos munkarejében birunk.

Beszéde további folyamán nagy és találó vonásokban ismertette Lotz Károly művészetét és

BUDAPEST ALLEGORIÁJA. — Lotz Károly menyeseti képe a VI—VII. kerületi kör dísztermében.

Tessék kísérletet tenni
 és meg fog győződni, hogy patkányok és posztagok kártételére minden körülmény közt legbiztosabb a **László József gyógyszerész** által feltalált
patkány pusztító-szer.
 Bámulatos hatását és biztos sikerét ezernyi esz elismerő nyilatkozat bizonyítja.
 Ára 1 doboznak 1 frt, 6 doboznak 5 frt, használati utasítással. — Kapható:
LÁSZLÓ JOZSEF gyógyszerésznél
 Márcos-Utca (Bárdy), 7466
 Budapesti főraktár: Egger-féle gyógyszerár a „Nador“-kört 17.

Szemölcs-irtó (Warzen-Entferner), a legjobb és legbiztosabb szer kézen levő szemölcsök eltávolítására, naponta 2—3-szor az üvegen foglalt üvegbot segítségével megnedvesítendő; néhány napi használat után a szemölcsök lehullanak. Egy szép fatokban foglalt üveg ára 1 frt 20 kr.
Tyükszem-irtó, a melynek segítségével 5—6 nap alatt minden tyükszemet gyökérestől ki lehet venni. 1 üveg használati utasítással 50 kr.
AMON GYULA, gyógyszerész
 Pozsonyban 7576
 Frigyes Főherceg-utca 19 sz. alatt.

Még csak rövid ideig!
 Feszty társaság körkép palotájában
 Városliget 7368
Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem
 óriási körkép. Látatható reggel 9 óratól este 4 óráig.
 As esti órákban villanyvilágítással.
 Belépő díj 50 kr.
 Gyermekjegy 30 krajczár.